

Publikationsnummer och häftestitel	län	Pris
57. Posthistoria från Helgebodafors	S	15 kr
58. Posthistoria från Källands härad	R	20
59. Posthistoria från Karlsborgs kommun	R	20
60. Posthistoria från Kinne härad	R	20
61. Glimtar från posten i Väskinde	I	15
62. Posthistoria från Barne härad	R	20
63. Posthistoria från Åse härad	R	25
64. Posthistoria från Laske härad	R	25
65. Posthistoria från Frökinds härad	R	25
66. Posthistoria från Gudhems härad	R	40
67. Om post i Skövde kommuns landsbygd	R	20
68. Posthistoria från Töreboda kommun	R	30
69. Posthistoria från Gullspångs kommun	R	25
70. Posthistoria från en del av Mariestads kommuns landsbygd	R	20
71. Posthistoria från Ransbergs socken i Västergötland	R	20
72. Posthistoriska glimtar från Lunds kommun	M	40
73. Posthistoria från Tofteryds socken	F	20
74. Något om posten i Gärdslösa-trakten	H	20
75. Posthistoria från Valla socken på Tjörn i Bohuslän	O	15
76. Något om kortlivad post i Halland	N	40
77. Posthistoria från Asarums socken	K	25
78. Posthistoria från Sölvesborgs kommun	K	25
79. Posthistoria från Blekingekusten	K	25
80. Posthistoria från Fridlevstad, Hjortsberga, Ringamåla, Sillhövda & Ötjehult	K	20
81. Kortlivade postnamn i Uppland	B C	40
82. Kortlivade postnamn i Västmanland	U	25
83. Några kortlivade postnamn i Östergötland	E	30
84. Poststationer vid Nordvästra Stambanan	T S	20
85. Kortlivad skånsk post, del 1, Malmöhus län	M	30
86. Kortlivad skånsk post, del 2, Kristianstads län	L	30
87. Posthistoria från Villands härad	L	30
88. Posthistoria från Möklinta socken och järnvägen Sala - Krylbo	U W	30
89. Kortlivade postnamn i Gävleborgs län	X W	30
90. Kortlivade postnamn i Kopparbergs län	W	20
91. Kortlivade postnamn i Jämtlands län	Z	25
92. Kortlivade postnamn i norra Sverige	Y AC BD	25
93. Posthistoria från Inlands Nordre härad	O	25
94. Posthistoria från Inlands Södre härad	O	20
95. Posthistoria från Tunge härad	O	20
96. Posthistoria från Lane härad	O	20
97. Posthistoria från Tanums härad	O	20
98. Posthistoria från Bullarens och Sörbygdens härader	O	20
99. Posthistoria från Kville härad	O	25
100. Guide för post- och samhällshistoria från mer än 2000 orter		40
101. Något om posten vid järnvägen Tingsryd - Bredåkra	K	25
102. Något om posten i Råå	M	20
103. Posthistoria från Rydaholms socken	F	20
104. Anteckningar om posten i Tving	K	20
105. Om posten i trakten av Synnerby	R	20

Något om kortlivad post i Halland

Erik Lindgren

Uppdatering

Manuskripten till de 300 första häftena i posthistorisk skriftserie har skrivits under åren 1988 -1995, d v s under en mycket händelserik period i postens historia. Under mellantiden har ganska avsevärda förändringar inträffat, även för de fasta postanstalterna. Jag har därför funnit det angeläget att komplettera häftena med uppgift om de fasta postanstalter, som på något sätt fått status förändrat sedan jag arbetade med manuskripten om dem. Det rör sig i några fall om genomförda indragningar men i de flesta fall om övergång till entreprenad enligt de planer som omfattades av projekt "Nät 92". Oftast är det fråga om "Post-i-butik" med dess variationer, t ex i bibliotek, i livsmedelsaffär, i bensinmack osv. Ibland anges i mina källor blott "Pib" eller "Entreprenad", varför jag i sådana fall inte kan precisera entreprenörens verksamhet.

I några skrifter har jag inarbetat sådana ändringar under respektive ortsavsnitt i förlagorna men ibland har det visat sig vara lämpligare att ange ändringarna samlade i en särskild sammanställning, som denna nedan.

Enligt projekt "Nät 92", som bland annat gick ut på samverkan med olika företag för att säkerställa att mindre orter får behålla någon form av lokal postservice, har postkontoren i Holm, Skällinge, Träslövsläge och Åsa ersatts med entreprenad i Holm enligt avtal med Tygstugan HB, i Skällinge, i Träslövsläge och i Åsa.

Växjö i november 1996

Erik Lindgren

Förord

Ett manuskript på närmare 500 maskinskrivna sidor om halländsk posthistoria har legat otryckt sedan hösten 1982. Under den gångna 10-årsperioden har flera hembygdsvänner men också ortstämpelsamlare filatelister bett att få del av det. Jag har försökt att frikostigt dela med mig genom kopior av delar av manuskriptet.

Under tiden har det visat sig omöjligt att finansiera tryckningen av hela boken. På enträgen begäran har jag därför beslutat att i häftesform ge ut den mest efterfrågade delen, nämligen den som avser en del av 1874 års poststationer. Det är fråga om de mest kortlivade, nämligen de som drogs in under perioden 1874-1875. I ett senare häfte är det min avsikt att eventuellt presentera dem som drogs in till och med 1879.

Det skulle dock inte vara tillräckligt för de hembygdsintresserade om jag begränsade mig till de nämnda poststationernas livstid. Därför har jag valt att i många fall nämna något om hur postgången blev för berörda postkunder efter poststationernas indragning. På så sätt för jag fram i ljuset postväskor och lantbrevbäring, ibland till tiden fram till seklets slut. Jag har också funnit anledning att utnyttja andra infallsvinklar och berör t ex frågor om postskjutsning och framställningar om återinrättande av indragna poststationer.

Detta häfte får ses som ett provisorium. Om efterfrågan blir någorlunda rimlig, torde det finnas möjlighet att i stället för ett nytt häfte med presentation av poststationer som levde kvar till och med 1879 publicera en illustrerad bok som ersätter båda de skisserade häftena.

I citat har jag moderniserat stavningen men sökt bibehålla texten utan andra ändringar än de ingrepp som någon gång måste göras för att texten skall bli helt förståelig.

Jag tar gärna emot synpunkter. De som är intresserade att förvärva en eventuell bok om alla kortlivade poststationer i Halland bör kontakta mig snarast så att jag kan bedöma möjligheterna att finansiera ett sådant projekt.

Växjö den 15 augusti 1992

Erik Lindgren

Innehåll

	sid
Förord	1
Innehållsförteckning	2
Inledning	3
"Dagsländor"	4
Semb och Asige	4
Perstorp och Abild	6
Eskhult och Drängsered	7
Rya	9
Sjönevad	9
Kortlivade poststationer med längre livstid än tre månader	11
Alslöv	11
Gressela	14
Kjöflinge	15
Sannagården	16
Ågård	16
Poststationer under tiden 1 januari 1874 - 30 juni 1875	18
Alfshög	18
Askome	18
Axtorp	19
Backa	20
Bårarp	21
Eftra	22
Frillesås	22
Grimeton	23
Gällinge	24
Gödestad	24
Hasslöv	25
Klockareposten	26
Holm	26
Köinge	27
Rantorp	28
Skygge	28
Skällinge	29
Snöstorp	29
Solryd	30
Spannarp	30
Svarträ	31
Söndrum	31
Tjerby	32
Torpa	32
Träslöv	33
Ulfvad	33
Walda	34
Wapnö	35
Åsa	36

Inledning

I förhållande till sin yta var Halland det län som fick flest nya poststationer från 1874 års ingång, när postverket började ta över ansvaret för kronobrevbäringen enligt riksdagsbeslutet den 5 december 1873. Totalt öppnades 73 poststationer i Halland vid det tillfället. Bara 23 av dem överlevde den första sexårsperioden. En redovisning av kortlivad post i Halland skulle således kunna sägas omfatta 50 poststationer.

Det är inte någon lätt uppgift att berätta om deras historia, eftersom det finns så få dokument bevarade. Därför måste denna redovisning i allmänhet begränsas till uppgifter om namnen på föreståndarna i vad gäller de många som drogs in redan efter halvtannat år, medan de som fick vara kvar tills de kunde ersättas med lantbrevbäring kan få en något fylligare berättelse i flera fall.

Yngve Nylander anger i sin bok "Sveriges fasta postanstalter genom tiderna" att den 31 oktober 1875 blev indragningsdagen för 30 av de halländska "kronobrevbäringspoststationerna". Det kan inte anses vara helt uteslutet att Nylander haft tillgång till ett mycket stort mål som rör den omfattande omorganisationen i Halland år 1875 med Trafikbyråns diarienummer 1875:1287. Med ledning av uppgifter i det målet har han kanske därför kunnat precisera indragningsdagen.

Jag har lagt ned många timmar på att söka i Postens centralarkiv efter det ärendet. Mina vänner Börje Nilsson och Thure Carlsson har också sökt efter det men ingen av oss har lyckats finna det. Därför har jag varit hänvisad att lita till de uppgifter som jag kunnat hämta i registraturet när det gäller flertalet av de 30 poststationerna. Koncepten till telegram avseende dem visar att beslut hade fattats om indragning med utgången av juni 1875.

Man kan möjligen invända att besluten inte genomfördes men jag har ansett mig böra lita på registraturets uppgifter. Detta tycks också redaktionen av Facits ortstämpelkatalog ha gjort sedan jag påpekat oöverensstämmelsen mellan registraturet och Nylanders uppgifter. I detta häfte har jag sålunda utgått från uppgifter i registraturet när det gäller indragningsdatum för berörda poststationer.

"Dagsländor"

Fem av de 73 poststationer som öppnades i Halland den 1 januari 1874 existerade extremt kort tid. Det var Semb, Sjönevad, Rya, Perstorp och Eskhult. Av dessa fortsatte dock tre att existera men med andra namn och belägna i närheten av den ursprungligen inrättade poststationen. Det var poststationen i Semb, som kallades Asige, när den togs över av skolläraren, poststationen i Perstorp, som efter kort tid flyttades och fick heta Abild, samt poststationen i Eskhult, som flyttades till Drängsered efter tre månader och fick socknens namn. De andra två poststationerna, Sjönevad och Rya, drogs in för gott med utgången av mars 1874.

Semb och Asige

Per Persson utsågs att vara föreståndare för den poststation som enligt planerna skulle inrättas med namnet Semb den 1 januari 1874. Han skulle också svara för gångposten mellan Slöinge och Semb. Vid kontakt med länsmannen hade han åtagit sig uppgiften för 50 riksdaler om året men informationen dem emellan var troligen inte fullständig. I ett brev till poststyrelsen den 7 januari 1874 skrev Persson bl a:

"När det från vederbörande mig blivit tillkännagivet, att utom det, att jag skall två gånger i veckan avsända och mottaga post, jag ock tillika skall vara stationsföreståndare, vilken befattning jag alls icke själv kan sköta, ej heller visste om, när jag åtog mig brevbärarebefattningen; och alltså finner jag mig föranlåten och fullt berättigad att nämnde befattning mig avsäga".

Per Persson skrev inte själv sitt brev utan anlidade hjälp till såväl författandet som utskriften. Samma handstil och nästan samma ordalydelse återfinns för övrigt i ett brev daterat den 5 januari och underskrivet av Gustaf Nilsson i Abild, som också ansåg sig ha tagit emot en befattning utan att vara tillräckligt informerad om dess omfattning eller hela dess innebörd.

I fortsättningen av Per Perssons brev heter det bl a:

"Å ena sidan är det en ren omöjlighet för en jordbrukare, ja vilken som helst, att för en summa av femtio Rdr åtaga sig en befattning, som kräver 1460 timmars hemmavaro om året, isynnerhet som det skall vara den tid av dagen, då han är mest i verksamhet. Om man härav beräknar, att man har 3 öre i timmen, vilket ju är alldeles för litet, så skulle de återstående 6 Rdr 20 öre vara för brevtransporten, som är 2 mil i veckan fram och åter, vilket gör för 52 veckor 104 mil och ungefär 6 öre per mil. Detta må ju synas för var och en en omöjlighet, när arbetaren nu för tiden avlönas tämligen väl. Dessutom anser jag också, om jag har tillåtelse att yppa min

mening, det vara onödigt, att då posten ej mer än en gång i veckan hämtas och avsändes, hålla poststationen öppen mer än de dagar posten avhämtas och avgår, ty var och en som vill avhämta eller lämna brev, kan ju i de flesta fall hava tid för detta, denna så väl som någon annan dag."

I avslutningen av sitt brev föreslog Per Persson att skolläraren i Asige församling A Ljungblad, som bodde nära kyrkan, skulle bli poststationsföreståndare. Poststyrelsen kontaktade länsstyrelsen i Halmstad. Därifrån svarades den 7 mars 1874:

"Till följd av skrivelsen den 19 sistlidne januari angående poststationsföreståndarnas i Semb, Asige socken, och i Perstorp, Abilds socken, avsägelse av berörda befattningar, för Konungens Befallningshavande, med återställande av deras hitsände ansökningar, härigenom, efter dei yttrande blivit inhämtat från kronofogden i orten, hemställa: att Per Persson i Semb och Gustaf Nilsson i Perstorp entledigas från sina befattningar såsom poststationsföreståndare mot skyldighet att fortfarande mot förut med dem överenskomna belopp, femtio riksdaler till vardera, ombesörja postföringen till och från var sin socken, även om stationerna komma att förflyttas till andra ställen inom socknarna, helst sådant icke förorsakar postförarna synnerligt längre väg eller avsevärd större möda: samt att poststationerna i Semb och Perstorp, vilka utan nämnvärd rubbning i nuvarande postgång med lätthet kunna förläggas till andra platser, må flyttas, den förre till Asige, varest till poststationsföreståndare föreslås därtill lämplige folkskolläraren A Ljungblad, vilken förklarar sig villig sköta befattningen, mot årligt arvode av sjuttiofem rdr om stationen ej behöver hållas öppen mer än två dagar i veckan under bestämda timmar, men eljest etthundratjugofem riksdaler, samt poststationen i Perstorp till Abild, där folkskolläraren J Erlandsson, vilken är lämplig och villig, föreslås till föreståndare, mot årligt arvode av sjuttiofem rdr, om stationen hålles öppen endast två dagar i veckan, men eljest etthundrafemtio rdr, och torde berörda belopp få anses icke vara obilliga".

Poststyrelsens beslut blev att folkskolläraren A Ljungblad skulle antas till föreståndare med 125 kr i årsarvode för poststationen i Asige. Per Persson blev kvar vid sitt åtagande som enbart postförare mot 50 kr om året. Poststationsnamnet Semb försvann genom den ändringen med mars månads utgång. Från och med april 1874 fanns sålunda poststationen med namnet Asige enligt beslut av poststyrelsen, dagtecknat den 16 mars. Omorganisationen kungjordes genom att namnändringen meddelades i cirkulär den 23 maj 1874.

Av skäl som framgår av följande stycke skickade poststyrelsen den 27 mars 1875 kl 11.30 ett telegram till postkontoret i Halmstad med order att ofördröjligen säga upp "nu gällande kontrakt" med bl a skolläraren Ljungblad i Asige. Kontraktet hade då varit i kraft nästan exakt ett år.

Inte heller folkskollärare Ljungblad blev således så länge vid sin post, men det var dock totalt fem kvartal. Asige hörde till de olönsamma poststationer, som blev

indragna vid den första översynen av den nya organisationen efter att postverket hade tagit över ansvaret för kronobrevbäringen. Den blev liksom många andra halländska poststationer indragen den 30 juni 1875.

Flera försök gjordes att få poststationen återinrättad men det stannade vid att socknen fick nöja sig med lantbrevbäring från poststationen i Slöinge.

Perstorp och Abild

I närmast föregående avsnitt om Semb och Asige berättas att den poststation som skulle has om hand av Gustaf Nilsson efter kort tid överläts på folkskolläraren J Erlandsson i Abild, varvid poststationen i Perstorp drogs in. Jag hänvisar här till det långa citatet ur länsstyrelsens brev som återges i föregående avsnitt.

Enligt poststyrelsens beslut den 16 mars 1874 skulle poststationen med namnet Abild öppnas den 1 april 1874. Skolläraren J Erlandsson fick 150 kr i årsarvode. Det är sannolikt att varken datumstämpeln Semb eller datumstämpeln Perstorp någonsin kom till användning. Visserligen skulle man kunna förmoda att Perstorps datumstämpel fanns med bland de 22 stämplat som levererades till postkontoret i Falkenberg från Stockholm den 22 mars 1874, men att postmästaren inte lät den skickas vidare, eftersom beslutet om indragning av poststationen i Perstorp var fattat den 16 mars. Mera sannolikt är det att Persedelförrådet stoppade leveransen av Perstorps datumstämpel redan i Stockholm. I förrådets inventariejournal finns på sidan för Falkenberg fyra överstrukna rader, avsedda en tänkt leverans den 28 mars 1874 av bland annat 1 sigill, 1 värdestämpel, 1 vågbalans, 1 par vågskålar, 3 kg järnvikter och 1 stämpellåda. En klammer vid överstrykningen säger "utgår". Efter en ny klammer står ordet "Abild".

Man noterar särskilt att de överstrukna raderna inte omfattar ordet "brevstämpel". En på raden därunder gjord anteckning för leverans den 1 april från Stockholm av ett sigill och en brevstämpel med citationstecken för ordet Abild i anmärkningskolumnen kan tolkas så att stämpelgravören då var färdig med den nya datumstämpeln. Det sakande ordet "brevstämpel" i raderna ovanför bör då innebära att den tidigare färdigställda datumstämpeln med gravyren PERSTORP inte blev levererad, eftersom persedelförrådet blivit informerat om poststyrelsens beslut den 16 mars. Denna teori stärks av det faktum att det inte finns någon anteckning om återleverans från Falkenberg av Perstorps datumstämpel, men det finns det däremot för Eskhults, Sjönevads och Ryas stämplat.

Låt oss återvända till skolläraren Erlandsson och hans poststation med namnet Abild som enligt vad jag nämnt tidigare existerade under tiden 1 april 1874 - 30 juni 1875. Poststationens datumstämpel kvitterades av postmästaren i Falkenberg den 3 april på det reversal som medföljde leveransen från Stockholm.

Om poststationens öden under den fem kvartal den existerade finns egentligen intet att berätta. Jag har inte lyckats finna ett enda dokument som spårar verksamheten

utöver vad jag just nämnt. Möjligen, eller snarare säkerligen har den diskuterats i någon av de många handlingar som ingår i det försvunna ärendet om 1875 års översyn av den halländska postorganisationen. Den omfattade indragning av nio poststationer inom Falkenbergs postområde, däribland den i Abild.

Förlusten av socknens poststation blev särskilt kännbar, eftersom man inte ordnade med någon ersättningsanordning. En postlinje gick från Slöinge via Årstads och Vessige kyrkor till Bössgårds poststation. Vid den allmänna kommunalstämman med Abilds församling i skolhuset söndagen den 30 januari 1876 föreslogs att man skulle begära att denna postlinje skulle följa stora landsvägen mellan Halmstad och Borås och därigenom även sträcka sig inom Abilds pastorat.

Ordföranden i stämman Bengt Elof Bengtsson skrev den 20 mars 1876 ett nära tre sidor långt brev om saken till poststyrelsen. Däri framhöll han hur Abilds pastorat blivit fullkomligt vanlottat genom föregående års omorganisation. Dess post måste nu hämtas i Årstads klockaregård och en stor del av invånarna måste tillryggalägga ½ mil för posthämtning.

Bengtsson presenterade ett förslag om ändring jämte en kostnadskalkyl. Denna visade på mindre utgifter för postverket genom ändrad linjesträckning trots att förslaget också innefattade att poststationer skulle öppnas i Sjönevad och Abild med gästgivaren Nygren resp skolläraren Erlandsson som föreståndare med 100 resp 75 kr i årsarvode. Poststyrelsen ansåg inte framställningen föranleda avseende. Ett försök år 1886 att återfå poststationen i Abild lyckades inte heller.

Ännu ett försök att få poststationen tillbaka planerades under en extra kommunalstämma i Abilds skolhus den 2 februari 1895. Det resulterade inte i någon poststation men postinspektör Victor Melander i Malmö fann då skäl att inrätta regelbunden postföring mellan Årstad och Abild. På hans förslag beslöt poststyrelsen inrätta en 7 km lång lantbrevbäringslinje med två turer i veckan från Årstads poststation över Abilds prästgård till Abilds kyrkby. Skolläraren Johannes Erlandsson fick underteckna ett kontrakt om sådan lantbrevbäring med en årsersättning av 100 kr. Det framgår inte av handlingarna vem han lejde att i sitt ställe fullgöra lantbrevbäringen.

Ett nytt försök efter den ordinarie kommunalstämman i Abild den 17 oktober 1911 att få poststationen åter misslyckades också. Datumstämpeln med gravyren ABILD var sålunda i bruk bara under fem månader.

Eskhult och Drängsered

Mellan Falkenberg och Gunnarp inrättades vid 1874 års ingång en ny postlinje utöver den som från Falkenberg gick över Gunnarp till Svenljunga. Den nya linjen gick i motsats till den ursprungliga öster om Åtran och passerade Årstad, Vessige, Rya och Krogsred, innan den gick över Åtran för att strax därefter sluta i Gunnarp. Från

Krogsered inrättades en sidolinje till Drängsereds socken, 5/8 mil lång, för vilken Elias Persson i Eskhult åtog sig transporten. Han blev också föreståndare för den samtidigt inrättade poststationen i Eskhult, sedan han vid förhandling med länsman-
nen accepterat ett årsarvode på 45 kronor för båda åtagandena tillsammans.

Så hade han dock inte uppfattat frågan, menade han, när han den 9 februari 1874 skrev till poststyrelsen. I detta brev uppgav han att han på kronolänsmannens enträgna uppmaning hade åtagit sig att befördra posten mellan Krogsered och Eskhult men att han sedermera även fått veta att han skulle hålla en poststation öppen dagligen. Han anhöll om befrielse från båda uppdragen och att poststationen skulle flyttas från Eskhult till Drängsereds skolhus.

Landshövdingen tillstyrkte framställningen och poststyrelsen beslutade genom ett brev den 24 februari 1874 att Elias Persson skulle entledigas och att poststationen i Eskhult skulle dras in med mars månads utgång samt att en poststation skulle öppnas med namnet DRÄNGSERED den 1 april 1874. Till föreståndare för denna antogs skolläraren Erik Ahlberg med 150 kr i årsarvode. Därmed var sagan all för poststationen med namnet Eskhult.

Datumstämpeln med gravyren ESKHULT hade hunnit levereras från persedelförrådet i Stockholm den 16 mars 1874. Såvitt kan bedömas ingick den nämligen i en post om 22 stämplor och sigill till Falkenberg denna dag. Den kan möjligen ha hunnit användas några dagar innan poststationen drogs in och eventuella brev eller frimärken med detta stämpelavtryck behöver inte nödvändigtvis vara förfälskade.

Man kan ändå inte helt utesluta manipulationer med datumstämpeln efter mars månads utgång när poststationen var indragen. Postmästaren i Falkenberg återsände den nämligen inte till Stockholm förrän den 9 november 1874. På den tiden hade det inte hunnit växa fram något hembydssamlade men det utesluter inte möjligheten att någon klåfingrig person använt stämpeln.

Till skillnad från vad fallet är med den halländska datumstämpeln PERSTORP kan man emellertid hävda att datumstämpeln ESKHULT använts i behörig ordning, om än under en mycket kort tid. Den skånska datumstämpeln med gravyren PERSTORP har däremot varit i bruk i behörig ordning från början av 1874.

Poststationen i Drängsered hann få sin datumstämpel levererad i tid för inrättandet den 1 april 1874. Visserligen uppger inventariejournalen att kvittot för densamma daterats den 9 april, men leveransen skedde från Stockholm den 23 mars. Stavningen med ä i ordet Drängsered anges i inventariejournalen och torde ha använts i den första datumstämpeln, även om man i vissa handlingar från den tiden finner att orten och socknen fått namnet stavat Drengsered. Med olika föreståndare fanns poststationen kvar till 1965 års utgång. Den hör således inte till de kortlivade och blir inte föremål för ytterligare behandling i detta sammanhang.

Rya

Vid den nya postlinje som med 1874 års ingång öppnades mellan Falkenberg och Gunnarp på östra sidan om Ätran inrättades flera poststationer. Man kan till och med påstå att det var fråga om överetablering. Man gick i varje fall ett steg längre än målsättningen vid riksdagsbehandlingen av ärendet om att postverket skulle överta ansvaret för kronobrevbäringen. Den målsättningen var "en poststation i var socken, där så behövdes". En av de nya poststationerna 1874 var den i Rya vid den nyss nämnda nya postleden. Till föreståndare utsågs N Andersson med 20 kronor i årsarvode. Rya ligger i Krogsereds socken, men samtidigt inrättades också en poststation med namnet Krogsered i kyrkbyn. Där blev handlanden J S Andersson föreståndare med 75 kr i årsarvode.

I poststyrelsens beslut den 11 december 1873 om kronobrevbäringens avskaffande i Halland förutsåg Wilhelm Roos att man kunde ha tagit till i överkant och antydde inskränkning i antalet då beslutade poststationer. Men initiativet till indragning av poststationen i Rya kom indirekt från poststationsföreståndaren själv. Han gjorde nämligen tidigt en framställning om att befrias från sitt uppdrag, såvida hans arvode inte höjdes från 20 till 300 kronor per år. I ett brev den 23 februari 1874 till postkontoret i Falkenberg återfinns poststyrelsens beslut om att poststationen i Rya skulle dras in med mars månads utgång och att stationens "tillhörigheter därefter till allmänna postpersedelförrådet insändas".

Den halländska poststationen med namnet Rya fanns således bara under tre månader. I Rya socken i Kristianstads län fanns en poststation med samma namn under åren 1874-1878.

Om ödet för datumstämpeln vid poststationen i Rya berättas i slutet av nästa avsnitt (om Sjönevad).

Sjönevad

En poststation öppnades med namnet Sjönevad den 1 januari 1874 vid Sjönevads gästgivaregård, belägen vid en nya postleden mellan Falkenberg och Gunnarp på östra sidan om Ätran. J A Nygren blev föreståndare med 22 kr i årsarvode. Summan förefaller löjligt liten, men det finns exempel på ännu lägre belopp vid samma tidsperiod nämligen i Kronobergs län.

När Nygren begärde att få arvodet höjt till 200 kronor, bäddade han för poststationens indragning. Han väntade otåligt på ett positivt besked om den äskade förbättringen och daterade den 28 mars 1874 ett brev till poststyrelsen när han just fått veta motsatsen. I detta brev uppgav han sig tro att hans begäran om högre arvode hade blivit beviljad "till dess jag med senast ankommen Post från Kungl. Postmästaren i Falkenberg blev underrättad dels att Postanstalten härstädes blivit från och med

den 1 nästa April indragen och dels att jag för 3 månaders tjänstgöring hade att mottaga 5 kr 50 öre".

Nygren begärde att få ut den andel av en årslön som han ansåg sig berättigad till på grund av det tidigare obesvarade brevet, men i poststyrelsen gjorde man blott följande anteckning på brevet: "Såsom ej med stämpelpapper försedd, kunde denna ansökning ej förekomma till prövning". Ett förslag i januari 1876 om att återinrätta poststationen i Sjönevad har kort berörts i kapitlet om Abild.

Den enes död, den andres bröd, säger man ibland. Riktigt så illa var det ju inte men jag kan inte förbigå att nämna att poststationsföreståndaren i Vessige drog fördel av indragningen av poststationerna i Rya och Sjönevad. Samtidigt med den förändringen höjdes nämligen årsarvodet vid Vessige poststation från 75 till 200 kr och kyrkoherden C E Hagstedt fick i egenskap av föreståndare skriva under ett nytt kontrakt.

Poststationsföreståndarna i Rya och Sjönevad svingade inte sina datumstämplar särskilt mycket. Intill dess att stämplarna levererades från persedelförrådet i Stockholm den 16 mars 1874 fick de makulera frimärkena på avgående post genom att "med bläckskrift överkorsa" dem, som generaldirektör Wilhelm Roos skrev i sitt brev den 11 december 1873. Postmästaren i Falkenberg daterade sitt kvitto för stämplarna den 20 mars. Man kan utgå från att poststationsföreståndarna fick stämplarna första postdagen därefter och kunde använda dem i drygt en veckas tid, för den 31 mars slutade de fungera som föreståndare. Det är inte att undra på att brev och frimärken med sådana stämpelavtryck är dyra, om det ens finns några bevarade. Efter indragningen behölls datumstämplarna och sigillen vid postkontoret i Falkenberg och levererades därifrån till persedelförrådet först i början av november samtidigt med återleveransen av Eskhults datumstämpel.

Kortlivade poststationer med längre livstid än tre månader

Fem av de poststationer som hittills berörts i detta häfte fick bara tre månaders livstid vardera. Ytterligare 30 halländska poststationer drogs in vid halvårsskiftet 1875. Två av dem, Asige och Abild, har berörts i avsnitten om Semb och Perstorp. De resterande 28 kortlivade poststationerna i Halland har i och för sig inte efterlämnat någon variationsrik historia och dokumenten är mycket sparsamma. Det tidigare i detta häfte omnämnda ärendet som inte kunnat återfinnas, skulle möjligen kunna sprida ljus över något av vad föreståndarna fick uppleva under det halvtannat år som de verkade. Av en och annan handling har jag kunnat utläsa något, men den följande berättelsen är av förklarliga skäl mycket sparsam. Jag behandlar i det följande de 28 poststationerna i bokstavsordning.

Utöver de poststationer som försvann vid massindragningen den 30 juni 1875 fanns det i Halland några kortlivade poststationer med en livstid på mellan ett och tre år, nämligen Alslöv, Gressela, Kjöflinge, Sannagården och Ågård. Jag har valt att redovisa dessa för sig, innan jag övergår till dem som drogs in "i klump". Några av de 30 poststationer som försvann den 30 juni 1875, återuppstod efter kortare eller längre tid. Deras andra period redovisas inte i detta häfte.

Alslöv (Tönnersjö socken)

Under den stora brådska som rådde när man förberedde 1874 års stora omorganisation skrev generaldirektör Wilhelm Roos personligen åtskilliga koncept för besluten. Det är en gåta hur han fick tid till detta. Han måste ha haft mycket långa arbetsdagar och unnat sig kort sömn.

De föreslagna halländska poststationerna låg delvis ganska tätt, vilket föranledde Roos att ta med en brasklapp i beslutet, enligt vilken poststyrelsen skulle ta i övervägande att efter en provtid minska poststationernas antal. Detta kunde exempelvis ske genom att man lät civilstatens tjänstemän använda lösväskor för sin post i stället för att anlita en fast postanstalt.

Denna tanke skulle realiserats på flera håll i Halland redan under 1875. I Alslöv hade Jacob Nieman utsetts till föreståndare för den poststation som inrättades där med 1874 års ingång. Han fick också ett kontrakt som avsåg postföring på sträckan mellan Alslöv och Veinge skolhus. För båda åtagandena tillsammans skulle han gottgöras med 125 kronor om året. Postföringen skulle ske med gående bud. Troligen lejde Nieman någon att utföra den för hans räkning.

Alslöv blev en transitstation, för posten som var adresserad till Alslöv liksom postväskan till Veinge kom med gående bud från Eldsberga by, där Magnus Jönsson ansvarade både för den nyinrättade poststationen och för postföringen till Alslöv.

Jacob Nieman ansåg att hans ersättning var alldeles för låg. Efter framställning beviljades han också höjning från 125 till 200 kronor om året med tillämpning från den 1 januari 1875, varvid beslutet även omfattade texten

att ena hälften eller 100 kronor skall anses utgöra arvode för poststationens skötande samt den andra hälften utgår såsom ersättning för omförmälda postföring".

I det nya kontraktet togs en klausul in, enligt vilken Nieman skulle ansvara för postföringen mellan Alslöv och Veinge poststationer, "även om samma stationer skulle komma att flyttas till andra ställen inom de resp socknarna än de nu avsedda".

Man spårar här en bekräftelse på eller snarare förstärkning av den tidigare omnämnda "brasklappen" i poststyrelsens brev av den 11 december 1873. Poststyrelsens uppfattning om att poststationerna låg för nära varandra kvarstod. Registraturen visar också att postmästaren i Laholm fick ett brev från poststyrelsen, daterat den 27 mars 1875, enligt vilket han skulle säga upp kontraktet med Nieman till upphörande med utgången av juni månad.

Det skulle emellertid visa sig att nådatiden för poststationen i Alslöv blev förlängd. I avsaknad av dokument är det svårt att förklara varför, särskilt som trafiken vid poststationen var högst obetydlig.

I ett brev den 12 juni 1876 tog postmästare G E Geijer i Laholm upp frågan om poststationen avveckling. Han adresserade sitt brev till departementschefen L A O Hübner personligen och framhöll att det fanns fullt skäl för att dra in poststationerna i Alslöv, Trönninge och Ränneslöv.

I en bilaga uppgav han att Alslövs poststation under 1875 fått frimärken för endast 49 kr och därtills under 1876 för 12 kr. Posten däriifrån var i medeltal bara ett brev per postdag, d v s två brev i veckan skickades från Alslöv. Detta förklarar kanske varför det är hart när omöjligt för en hemortsamlande filatelist att få tag på ett brev eller frimärk stämplat AHLSLÖF.

Geijers brev föranledde poststyrelsen att redovisa förhållandena i ett brev till länsstyrelsen i Halmstad den 20 juli 1876. Nu gavs C J Malmquist vid Laholms fögderis kronofogdekontor tillfälle att uttala sig. I ett tre foliosidor långt brev den 31 augusti 1876 uppgav han bl a följande (efter moderniserad stavning):

"Vid kronobrevbäringens upphörande ersattes denna av poststationer i nästan alla fögderiets socknar och brevbefordringen i allmänna ärenden var då någorlunda hjälplig. Genom sedermera efter hand skedda indragningar av poststationer har sagda brevbefordring på ett märkbart sätt försenats, så att det är omöjligt för fögderitjänstemännen att nu fullgöra sina åligganden med lika skyndsamhet som i kronobrevbäringens dagar. Om poststationerna Alslöv, Ränneslöv och Trönninge såsom ifrågasatts, ytterligare indragas, bliver hela Laholms fögderis kronobrevbäring ersatt av endast 7 poststationer, nämligen i Hishult, Knäred, Voxtorp, Fladje, Veinge, Enslöv och Breared, ty Sjögård och

Karup funnos redan förut. Det är icke svårt att förutse, att förhållandet med brevbefordringen då kommer att bliva ännu mera otillfredsställande, och jag anser mig därför böra vördsammast hemställa att Konungens Befallningshavande icke måtte tillstyrka indragningen, på det att i fall försummelser i fataliemål eller andra ärenden, som medföra betalningsskyldighet, uppstå i anledning av den förra kronobrevbäringen så litet motsvarande brevbefordringen, Kungl. Befallningshavanden icke må kunna sägas hava föranlett Kungl. Generalpoststyrelsens åtgärder. Mycket kunde sägas om de angivna skälen för ifrågasatta indragningarna, men jag vill endast fästa uppmärksamheten därpå, att en poststations uppbördsbelopp är en otillförlitlig grund för stationens behövlighet; ty om det icke brukades att i ett enda omslag under rekommendation eller assurans avsända tjogtals öppna tjänstebrev på en gång, skulle t ex vid Ränneslövs poststation uppbördssumman ärligen uppgå till flera tusen kronor i stället för nu 360 kronor".

I sitt svar till poststyrelsen återopade länsstyrelsen kronofogde Malmquists synpunkter. För Alslöv fäste poststyrelsen dock inte något avseende vid dessa och den 29 september 1876 kunde postmästaren i Laholm sända ett bevis på att han sagt upp poststationsföreståndaren i Alslöv med årets utgång. Poststationen drogs in följdriktigt och dess livstid blev alltså bara tre år.

I postmusei omfattande samlingar finns enligt uppgift inte något frimärke med datumstämpeln AHLSLÖF. Datumstämpeln levererades från Stockholm till Laholm den 16 mars 1874 tillsammans med de tio andra datumstämplar som behövdes för de poststationer som tillfördes Laholms förvaltningsområde vid kronobrevbäringens upphörande.

Ett år efter indragningen av poststationen i Alslöv introducerades lantbrevbäringen i vårt land. Det var dock inte i Halland utan på Gotland samt i Blekinge och Kalmar län som pionjärerna vandrade med 1878 års ingång. Men även Halland fick snart nog sin beskärda del av kakan och en lantbrevbäring inrättades t ex mellan Knäred och Tjerby. Om avsaknaden av poststationen i Alslöv antydde i ett brev som kommunalstämman ordförande Joh Sjöblom och komminister P J Been o Tönnersjö skrev till poststyrelsen efter kommunalstämman i Tönnersjö kyrka efter gudstjänstens slut den 5 juli 1885. De ville då ha regelbunden gångpost till Tönnersjö från den blivande järnvägsstationen i Eldsberga och uppgav inledningsvis att deras församling "vad postväsendet angår, varit en av de mest styvmoderligt behandlade församlingar, åtminstone i södra Sverige". Ur deras mer än tre foliosidor långa skrivelse gör jag följande citat som en avslutande kommentar till den indragna poststationen i Alslöv: *Församlingens kyrka ligger långt ifrån centralt, blott 1/3 mil från gränsen åt Eldsberga. Men inte ens så långt upp som till kyrkan har den vidsträckt församlingen fått sin post; nej den har knappast fått den till sin gräns. Vid nya postväsendets införande inrättades nämligen en poststation å Alslövs gård, som just ligger i allra yttersta spetsen av församlingen. Snart indrogs också denna station, och sedan har församlingen på egen bekostnad fått avhämta sin post, dels under en längre tid på ett ställe beläget i Eldsberga församling, dels under senare året, återigen på Alslöv, på vilka ställen posten avlämnats av lantbrevbäraren mellan Tjerby och Knäred".*

Gressela (Hanhals socken)

Vid den redan befintliga postlinjen mellan Varberg och Kungsbacka inrättades i Hanhals socken den 1 januari 1874 en poststation med namnet Gressela. Till föreståndare utsågs lantbrukaren Lars Andersson med 50 kr i årsarvode. En justering av arvudet gjordes i mars 1875 på så sätt att han, räknat från 1875 års ingång, fick 75 kr om året. Med ett till 150 kr höjt årsarvode övertog hemmansägaren Anders Larsson poststationen och antecknades också från halvårsskiftet 1875 som ansvarig postförare på en nyinrättad drygt tre mil lång kärpostföring över Fjärås och Hofors till Rågelunds poststation. Kontrakten om dessa uppgifter tillställdes honom dock inte för underskrift, eftersom han "på senare tiden fört ett oordentligt levnadssätt". I stället skrevs nya kontrakt ut och det blev hemmansägaren N G Skantze som fick dem, gällande från den 1 oktober 1875. Anders Larsson lär under en del av tiden från halvårsskiftet ha fullgjort postföringen. Det är okänt vem som i övrigt svarade för den innan Skantze fick det formella kontraktet.

Men Skantze blev inte heller kvar så länge som poststationsföreståndare i Gressela. Han begärde att få frånträda den befattningen med 1876 års utgång. Behovet av en poststation på platsen ansågs inte stort. När Skantzes uppsägning blev känd, fick postmästaren i Kungsbacka poststyrelsens uppdrag att *"skyndsamlingen söka anskaffa person som är lämplig och, emot skälig ersättning, villig att åtaga sig vården och utväxlingen i Gressela av den post som utväxlas å linjen Gressela-Fjärås-Öxared-Tostared-Surteby från och med den 1 januari nästinstundande år eller den tid, något senare på året, då Gressela poststation kan komma att*

Det var här fråga om postvård i stället för en poststation på en plats som var knutpunkt i ett postföringsnät, där postförarna inte inträffade samtidigt för överlämning av postväskor. I min bok "På post i Mo härad" har jag berättat mera om postvård.

Som postvärdare i Gressela föreslog postmästaren mamsell Johanna Maria Skantze, som begärde 100 kr om året i ersättning för denna uppgift. Det tyckte poststyrelsen var för mycket och skrev därför till länsstyrelsen och begärde in förslag på någon annan. I väntan på besked gav poststyrelsen mamsell Skantze förordnande som poststationsföreståndare i Gressela mot 150 kr i arvode för helt år räknat. Det visade sig svårt att få fram en postvärdare för mindre än 100 kr om året. Åtagandet innebar bl a att fyra gånger varje vecka på nattetid mottaga och avlämna post till postlinjen på den nordsydgående huvudlinjen genom Halland.

Sedan man lyckats pruta på mamsell Skantzes fordringar till 90 kr om året, beslöt poststyrelsen den 27 januari 1877, att poststationen i Gressela skulle dras in med utgången av mars. Hennes uppdrag övergick från det kortvariga poststationsföreståndarskapet till endast postvård.

Datumstämpeln i Gressela hade sannolikt inte använts så mycket. Poststationen hade uppenbarligen huvudsakligen funktion som transitstation. I den nya tidtabellen för linjen Gressela-Rågelund angavs Gressela med petitstil som brukligt var för orter utan poststation. Däremot anges Rågelund som poststation, vilket visar att den poststationen inrättades tidigare än vad som framgår av Yngve Nylanders bok "Sveriges fasta postanstalter genom tiderna".

Kjöflinge (Ränneslövs socken)

Ortstämpelkataloger berättar att poststationen med namnet Kjöflinge existerade under åren 1874-1875. Den efterföljande uppgiften "(s Ränneslöv)" är avsedd att tolkas som att Ränneslöv är poststationens senare benämning. Så enkel är emellertid inte frågan. Både Ränneslöv och Kjöflinge har nämligen existerat delvis samtidigt enligt vad man kan läsa ut av de sparsamma handlingar i Postens centralarkiv, som avser Halland under denna intressanta period.

Det vore underligt om en bok med så många detaljuppgifter som den Nylander så skickligt har ställt samman och som sedan legat till grund för en väsentlig del av ortstämpelkatalogernas uppgifter, skulle kunna vara helt felfri. Noggranna forskare får vid behov komplettera och korrigera otillräckliga uppgifter efter studier av källmaterial i den mån det finns tillgängligt.

Ett brev från poststyrelsen till postmästaren i Laholm, daterat den 11 december 1873, visar att poststationen med namnet Kjöflinge skulle öppnas den 1 januari 1874 vid Kjöflinge Brohus, där postföraren mellan Laholm och Östra Karup passerade. Föreståndare för den nya poststationen blev Anders Persson. Hans årsarvode fastställdes till 50 kr.

Som nämnts i tidigare avsnitt reserverade sig generaldirektör Wilhelm Roos i beslutet om 1874 års poststationer i Halland och antydde eventuell indragning av vissa stationer med kort varsel. För Anders Perssons del kom varslat först 1875, då postmästaren i Laholm efter anmodan av poststyrelsen sade upp hans kontrakt med utgången av juni 1875. Indragningen verkställdes dock inte förrän vid det följande årsskiftet, då en poststation med namnet Ränneslöv återuppstod. Den hade dragits in på sommaren 1875. Exakt datum har jag inte lyckats få fram men det skulle nog kunna avslöjas genom det försvunna ärendet med diarienummer Tfk 1875:1287.

Poststyrelsens avsikt att verkligen dra in poststationen i Kjöflinge vid halvårsskiftet 1875 bestyrks av det faktum att uppsägningsbeslutet expedierades per telegram för att postmästaren i Laholm skulle kunna nå Anders Persson med ett skriftligt besked före månadens utgång. Uppsägningsstiden var tre månader. I samma telegram beordrades postmästaren att säga upp kontraktet med handlanden P Jönsson i Hasslöv om den poststationens skötsel.

Poststationerna i Kjöflinge och Hasslöv hade kronofogde Malmquist i åtanke, när han den 31 augusti 1876 bestämt motsatte sig ifrågasatta indragningar även av poststationerna i Alslöv, Ränneslöv och Trönninge. Om detta har berättats i föregående avsnitt.

I postmusei samlingar fins ett frimärke stämplat KÖFLINGE. Verksamheten vid poststationen torde ha varit av större omfattning än vid den längre bibehållna poststationen i Alslöv.

Sannagården (Vinbergs socken)

Poststationen i Sannagården inrättades den 1 januari 1874 i Vinbergs socken och fick posten vid den redan tidigare inrättade postlinjen mellan Falkenberg och Svenljunga (på norra sidan av Ätran). Till föreståndare utsågs J A Nilsson med 50 kr i årsarvode. Mer än ett sådant blev inte utbetalat, för poststationen drogs in den 31 december 1874. Vinbergs socken fick en förenad post- och järnvägsstation med tillkomsten av Falkenbergs järnväg den 1 oktober 1894.

Ågård (Skrea socken)

En av de 23 poststationer som inrättades inom Falkenbergs förvaltningsområde med 1874 års ingång låg i Ågård i Skrea socken. Länsmannen L P Bernström åtog sig att befordra posten dit från det ca halvmilen avlägsna postkontoret i Falkenberg. Han blev också anställd som poststationsföreståndare i Ågård. För detta arbete jämte för postföringen avtalades ett årsarvode på 150 kr. Som framgår av andra avsnitt var det åtskilliga poststationsföreståndare som i den nya organisationen också skulle ansvara för postföringen. Inom Falkenbergs postområde tecknades 13 sådana avtal, av vilka det med länsman Bernström måste anses som ett av de för entreprenörerna förmånligaste nära det gäller ersättningen. Ett avtal med länsmannen A T Ahl i Bössgård var dock ännu bättre, med hans ögon betraktat.

Skrea församling blev dåligt tillgodosedd med postservice genom att dess poststation inte var centralt placerad. Detta kom till synes vid kommunalstämman i skolhuset den 21 juni 1874. Protokollets andra paragraf säger bl a följande:

"Då församlingens poststation är belägen endast 1/4 mil från staden Falkenberg och Skrea socken till dess längd utgör fulla 3/4 mil vartill kommer, att poststationen på Ågård ligger utmed stora landsvägen å vilken åboar från endast 1/4 av socknens hela hemmanstal färdas vid resor till staden, då däremot hela den övriga socknens korresponderande allmänhet färdas till staden på den genom socknen gående vägen mellan Falkenberg och Efra, vilken väg löper på ett längre avstånd från Ågård, samt att, då de korresponderande å nuvarande poststation utfå sin post endast en gång i veckan, uppkommer till följd därav många och stora olägenheter, varför och då poststationen inom socknen vore för densamma befolkning i allmänhet en sådan av vida fördel, antingen ifall stationen ifråga bleve förlagd i närheten av sockenkyrkan och således mitt i församlingen, eller också, att densamma indrages, och församlingen nu som förr, finge sin postgång i Falkenberg".

Folkskolläraren J F Hoof erbjöd sig att bli socknens nye poststationsföreståndare med 100 kr i årsarvode, om poststationen flyttades till skolhuset nära Skrea kyrka. Protokollets antydan om att man kunde använda postkontoret i Falkenberg var emellertid tillräcklig för poststyrelsens beslut att dra in poststationen. En anhållan av kommunalstämman den 19 januari 1875 att få behålla en poststation inom

kommunen medförde inte någon ändring. Det gjorde inte heller ett brev från folkskollärare Hoof den 28 januari 1875 i vilken han nämnde att länsman Bernström skulle flytta från orten.

Gustaf Alfred Boheman, som var postmästare i Falkenberg 1866-1895, hade som många andra gått i postens tjänst efter avslutad militär karriär. Han hade uppenbarligen uppträtt barskt mot församlingsbor från Skrea vilka kom till postkontoret för att hämta post. Detta passade Hoof på att nämna i sitt brev till poststyrelsen:

"Församlingen anhåller ödmjukast att poststationen icke blir indragen, då det icke kostar staten mer att bestå Skrea församlings station än andra församlingar, och vi önska gärna, så mycket som möjligt att slippa begära posten av Ryttmästare Boheman i Falkenberg, vilken bemöter allmänheten på allt annat än tillbörligt sätt".

Förmodligen var Hoof vid skrivtillfället inte medveten om att poststationens öde var i det närmaste avgjort. Ortstämpelkatalogerna tycks ha följt Yngve Nylanders uppgift att poststationen i Ågård drogs in med 1874 års utgång. Jag har inte kunnat återfinna något beslut om dess indragning vid årsskiftet. Hoofs ovan citerade text tyder på att den fanns kvar även i januari 1875. Detta bestyrks av länsmans Bernströms uppsägning den 31 januari 1875, enligt vilken han säger sig flytta från Ågård den 1 april.

En blyertsanteckning av poststyrelsens handläggare säger att "Hoof må övertaga befattningen såsom postföreståndare från den 1 april tills vidare intill dess annorlunda förordnas mot 120 kr". Ersättningen blev i verkligheten 125 kr per år räknat, vilket framgår av poststyrelsens brev till postkontoret i Falkenberg den 22 mars 1875 om "att stationen må den 1 nästinstundande april förflyttas till Skrea skolhus och befattningen såsom poststationsföreståndare t v och intill dess annorlunda bestämmes, övertagas av folkskolläraren J F Hoof, som härför äger åtnjuta ett årligt arvode av ethundratjugofem (125) kronor, i vilket arvode dock är inbegripen ersättning för Skreapostens fortskaffande mellan Skrea poststation och lämplig plats å postlinjen Falkenberg - Halmstad, där nämnde post bör av vederbörande postiljoner mottagas och avlämnas".

Skrea sockens invånare fick i verkligheten ha kvar förmånen av en egen poststation, flyttad till skolhuset, fram till utgången av juni 1875. Då drabbades den poststationen liksom många andra av den upprensning som gjordes i det halländska postnätet.

Sannolikt ändrades namnet på poststationen i Skrea socken från Ågård till Skrea den 1 april 1875, men någon uppgift härom togs inte in i cirkulär. Det är naturligtvis inte uteslutet att datumstämpeln med gravyren ÅGÅRD behölls under de månader då poststationen låg i Skrea skolhus. Men poststationen kallades faktiskt SKREA i det telegram som expedierades från poststyrelsen kl 12 på middagen den 29 juni 1875 till postmästaren i Falkenberg med bl a följande text:

"Däremot indrages med innevarande månads utgång poststationerna i Lis, Skygge, Alfshög, Köinge, Svarträ, Ulfvad, Askome, Abild och Skrea, liksom samtidigt upphör postbefordringen Bergagården-Alfshög, Köinge-Risen-Skygge, Köinge-Svarträ, Köinge-Bössgård-Ullared-Fagered, Ullared-Ulfvad, Vessige-Askome och Årstad-Abild".

Poststationer under tiden

1 januari 1874 - 30 juni 1875

Alfshög

Skolläraren Lars August Södergren blev föreståndare för den poststation som inrättades i Alfshögs skolhus den 1 januari 1874. För postens befordran däremellan och Bergagården vid den gamla postlinjen Falkenberg-Gunnarp-Svenljunga ansvarade också Södergren. Hans årsarvode blev 100 kronor, utgörande "ersättningen för stationsgöromålens bestridande tillsammans med gottgörelse för postbefordran".

Poststationen drogs in den 30 juni 1875 enligt order i ett telegram från poststyrelsen till postmästaren i Falkenberg. Den låg på blott ett par kilometers avstånd från poststationen i Vessige och kan sägas ha varit ett exempel på hur man tog till i överkant, när man organiserade postnätet i samband med att postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen.

Södergren gjorde ett försök att få poststationen i Vessige flyttad till Alfshögs skolhus 1885. Det misslyckades. Ett år senare gjordes vissa ändringar av postföringen i anslutning till att järnvägen mellan Halmstad och Varberg togs i bruk. En kommunalstämma i Alfshög den 25 juli 1886 tog därvid upp frågan om utökad postföring till Vessige från två till tre eller fyra gånger i veckan men förde inte den gången på tal frågan om att få en poststation återinrättad i Alfshög.

Askome

För Sven Olofsson kom det som en överraskning, liksom för flera andra nyanställda i postverket, att han inte bara skulle svara för postföringen utan också sköta en poststation från den 1 januari 1874. Vid förhandskontakt med sin länsman hade han fått den uppfattningen att det bara var fråga om att bära posten en viss sträcka, när han skrev på ett kontrakt om 43 kr i ersättning för helt år räknat.

I ett brev till poststyrelsen den 7 september 1874 sade han upp sig med tillägget "om jag får lön hädanefter Etthundra Kronor för året, är jag villig att åtaga mig det och behålla samma göromål".

Poststyrelsen tog hänsyn till hans belägenhet och beviljade den begärda ersättningen, varav 50 kr angavs vara ersättning för postföring och 50 kr för arbetet med att sköta poststationen.

Vid den stora översynen av postanordningarna i Halland under år 1875 befanns Askome höra till de platser som ansågs kunna undvara en poststation. Den drogs in med utgången av juni månad. Därefter fick området sin post i en väska som lämnades och hämtades av postföraren från Vessige.

Denna efter hand allt mera otidsenliga postgång ersattes den 3 oktober 1896 med lantbrevbäring på en ca 5 km lång linje med två turer i veckan mellan poststationen i Vessigebro och Askome skolhus. Vid kommunalstämman med Askome församling den 26 oktober 1895 hade man beslutat att begära lantbrevbäring med tre turer i veckan. I framställningen tre månader senare begränsade kommunalstämmans ordförande önskemålen till två turer.

Poststationsföreståndaren i Ätrafors, som uppenbarligen gärna såg, att lantbrevbäringen utgick därifrån, skrev i ett brev till postmästaren i Falkenberg den 31 januari 1896, att avståndet mellan Ätrafors och Askome skolhus var knappt tre kilometer. Inför valet av utgångspunkt rådgjorde postmästaren därför med kronolänsmannen i distriktet. Han upplyste "att vägen mellan Askome och Ätrafors endast är en mindre trafikerad icke till underhåll indelad byväg av dålig beskaffenhet, samt att i avseende på väglängden mellan Askome och Ätrafors eller Askome och Vessigebro någon synnerlig skillnad ej kan förekomma".

Otto Christoffersson från Askome anställdes som ortens förste lantbrevbärare och fick en krona för varje tur fram och åter. I Askome sattes en brevlåda upp för avgående post till de boendes bekvämlighet. Den tömdes två gånger i veckan av lantbrevbäraren.

Axtorp

Från den poststation som öppnades i Gällinge by den 1 januari 1874 ordnades en postföring till Axtorp i Förlanda socken. Där blev hemmansägaren Peter Persson föreståndare för poststationen med namnet Axtorp. Han fick 35 kronor i årsarvode. Han blev uppsagd med stadgade tre månaders varsel och poststationen drogs in den 30 juni 1875, betraktad som obehövlig.

Backa

Gästgivaren J A Skantze utsågs till föreståndare för den poststation som inrättades i Backa gästgivaregård i Värö socken med 1874 års ingång. Hans årsarvode blev 35 kr men höjdes efter ett år till 100 kr.

Någon särskild postlinje behövde inte inrättas till den nya poststationen, eftersom den låg utmed den redan befintliga postlinjen mellan Varberg och Kungsbacka. Det var färdvägen för diligensen mellan Helsingborg och Göteborg, som då gick alla dagar i vardera riktningen.

Gästgivare Skantze hade också ett kontrakt om att fortskaffa postdiligensen på sträckan mellan Varberg och Åsa. Han sade upp detta i ett brev till poststyrelsen den 6 juli 1874 med tillägget att han var villig fortsätta skjutsningen om hans ersättning höjdes till kr 2:50 per mil och häst. Därför gav poststyrelsen order till postmästaren i Varberg att infordra anbud på diligensens skjutsning från hugade spekulanter. Det kunde ju finnas någon som var villig skjutsa för lägre ersättning än den Skantze begärde.

I Varberg var Johan Bergdahl postmästare (1871-1884). Han kom dit närmast från postkontoret i Vrigstad. Om honom och släktskapet med postmästare Janne Lagerström i Växjö har jag berättat i boken "Posten i Njudung" på sidorna 11-12. Han skrev den 28 augusti 1874 till poststyrelsen att han inte hade fått något anbud, fastän han *genom kungörelser i närmaste kyrkor samt genom postiljonerna sökt anskaffa anbud å ifrågavarande postföring*". Därför skrev nu poststyrelsen till landshövdingen och begärde att en entreprenadauktion skulle hållas.

Den ägde rum på gästgivaregården i Backa den 13 november 1874, dvs på Skantzes hemmaplan. Ingen hade väl knappast väntat sig att någon skjutsvillig skulle våga trotsa Skantze genom att underbjuda honom. Detta hände inte heller. Auktionsprotokollet säger bland annat att auktionen blivit utlyst i en kungörelse som lästs upp i Värö kyrka, att kontraktsvillkoren kungjorts före auktionen *"uti flere spekulanter närvaro"* samt att auktionen slutade med att skjutsen inropades *"av gästgivaren J A Skantze härstädes såsom den minst bjudande, till två rdr 50 öre milen för varje häst."*

Poststationen i Backa var inte lönsam. Den drogs in den 30 juni 1875. Befolkningen saknade poststationen, något som kom till synes i brev till poststyrelsen. Ett sådant undertecknades den 11 augusti 1887 av kronolänsmannen Th Höglund med postadressen Viskabro. Han begärde poststationen åter och skrev bl a att det var *"ganska betungande att bestå sig med dagligt postbud, då man har en halv mil till närmaste poststation, dels att Backa handelslägenhet är mycket besökt av befolkningen i allra största delen av Värö och Stråvalla socknar, då däremot närmaste postanstalterna Viskabro och Rågelund äro platser som endast i och för posten besökas av allmänheten och dels att föreslagna poststationen utan någon egentlig kostnad för Kungl. Postverket bör kunna inrättas, enär landsvägsposten mellan Göteborg och Varberg passerar densamma samt poststation helt säkert kommer att inrättas å Backa järnvägsstation vid järnvägens mellan Göteborg och*

Varberg öppnande, då stämplor och övriga inventarier endast behöva överflyttas från nu föreslagna poststation till Backa järnvägsstation".

Gästgivare och innehavare av handelslägenheten i Backa var nu Anders Wallén. Han instämde i framställningen om en poststation i Backa och förklarade sig villig att förestå stationen mot det arvode som poststyrelsen kunde bestämma. Under den följande remissbehandlingen avstyrkte poststationsföreståndaren i Viskabro framställningen och påtalade att kronolänsmannen *"för kort tid sedan och för obestämd tid valt sin bostad å plats belägen på mindre än en mils avstånd från poststationen Viskabro ... och yttrat att han troligen ej längre än sex månader kommer att ha länsmanskontoret å Backa emedan det ej är centralt beläget"*.

Det framgick också att invånarna i Backa fick post dagligen, sänd från Viskabro med diligensen. Troligen höll gästgivaregården en lösväska och de som hade post att hämta eller skicka, kunde vända sig till gästgivaregården. För värdepost fick de dock bege sig till Viskabro, om de inte ville ta risken att kvittera ut försändelser i förväg.

Postmästaren i Kungsbacka avstyrkte framställningen om att återinrätta lantpoststationen i Backa och poststyrelsen lämnade den utan åtgärd när den föredrogs slutgiltigt den 9 september 1887. Med västkustbanans fullbordande öppnades en förenad post- och järnvägsstation i Backa den 1 september 1888. Den namnändrades till Backa station den 1 april 1890. Det hände nämligen ofta att brev som var avsedda för Backe i Ångermanland sorterades fel och hamnade i halländska Backa.

Bårarp

I Rävinge socken öppnades med 1874 års ingång en poststation med namnet Bårarp. Den låg vid säteriet, där ladufogden N Andersson blev föreståndare med 35 kr i årsarvode. Genom poststyrelsens beslut den 3 december 1874 höjdes detta till 100 kr.

Poststationen hörde emellertid till de som vid 1875 års översyn befanns vara obehövliga och drogs in den 30 juni 1875. Nu var sockenborna hänvisade till Getinge i postärenden om de inte utnyttjade kärrpostförelaren mellan Halmstad och Getinge via Steninge och Bårarp. Denna möjlighet försvann den 1 oktober 1879, då kärrposten drogs in och endast ersattes på delsträckan mellan Halmstad och Steninge med lantbrevbäring.

Den 22 januari 1883 skrev kommunalnämndens ordförande J A Johansson till poststyrelsen och bad att få regelbunden postgång till församlingens skolhus. Postmästare Per Henrik Pyhlson i Halmstad intygade den 8 mars att han ansåg postgång behövlig till Rävinge socken och föreslog att lantbrevbäring skulle inrättas från poststationen i Getinge över Rävinge till Steninge, sedan han hade hört kronofogden i ärendet. Poststyrelsen ansåg sig icke kunna lämna bifall *"med hänsyn till det korta avståndet mellan Getinge och Rävinge"*. Sockenbornas önskan förklarades ohörd.

Eftra

I hemmanet Eftra nr 3 öppnades med 1874 års ingång en poststation. Där blev lantbrukaren Per Pålsson föreståndare. Denne ansvarade också för postföringen på den tre km långa sträckan mellan Slöinge och Eftra. Ersättningen var bara 25 kr om året för båda uppgifterna. I beslutet uttrycktes detta på det sättet, att Pålsson icke skulle "av postmedlen uppbära någon särskild ersättning utöver den som, i fråga om posttransporten, här ovan omnämnd är".

Inte heller poststationen i Eftra ansågs behövlig vid revisionen av det i all hast organiserade nya postnätet i Halland och den drogs in den 30 juni 1875.

Frillesås

Lantbrukaren Andreas Gunnarsson blev sig anförtrodd uppgiften att förestå den poststation som vid 1874 års ingång öppnades i Frillesås kyrkby. Han fick 35 kr i årsarvode, vilket emellertid höjdes till 75 kr efter ett år. Posten kom till Frillesås via en nyinrättad postföring från Åsa över Solryd.

Poststationen var olönsam och betraktades som obehövlig trots sitt läge. Den blev därför indragen den 30 juni 1875 samtidigt med åtta andra poststationer i närområdet (Vallda, Rantorp, Gällinge, Solryd, Backa, Åsa, Torpa och Axtorp). Samtidigt upphörde postföringen på linjerna Gällinge-Axtorp och Åsa-Frilesås.

I detta område tog man med en hand och gav med den andra, som det brukar uttryckas. Omorganisationen vid halvårsskiftet 1875 omfattade nämligen också tillkomsten av två nya poststationer, Rågelund och Öxared. Detta datum stämmer inte överens med stämpelkatalogernas uppgifter men jag vågar hävda det genom att jag anser att uppgifterna i poststyrelsens registratur skall äga vitsord.

Ändringarna inom detta område av Halland grundade sig på förslag av kronofogden Hommerberg. Om honom sades på sina håll inte några vackra ord. I avsnittet om Vallda redovisas något av konflikten i detta sammanhang.

Den översyn som ledde till indragning av poststationen i Frillesås den 30 juni 1875, följdes av en ny översyn. Det var den som gjordes 1878, då man planerade för lantbrevbäring i Halland. Sockenbornas förhoppning att då återfå sin förlorade poststation grusades och de fick vackert vänta tills västkustbanan fullbordades. En förenad post- och järnvägsstation öppnades den 1 september 1888 i Frillesås stationshus och stinsen Albert Hinterlach blev dess föreståndare. Den första perioden på blott 18 månader för postnamnet Frillesås följdes därmed av en mer än sekellång period, som varar ännu när detta skrivs i augusti 1992.

Grimeton

Mellan Gödestad och Grimeton organiserades med 1874 års ingång en gångpostlinje. Kronolänsmannen H S Nerman åtog sig att ansvara för postföringen, men det framgår inte av handlingarna, vem han lejde att utföra den i sitt ställe. Till föreståndare för den poststation som samtidigt öppnades i Grimeton antogs organisten S Vilander. Hans årsarvode tycks redan från början ha satts till 100 kr.

Men han blev inte "gammal i gården". Poststationen drogs nämligen in med juni månads utgång 1875 och då upphörde också postföringen mellan Gödestad och Grimeton. Detta framgår av poststyrelsens beslut i ett meddelande till postmästaren i Varberg den 28 juni 1875, vilket även omfattar indragning av poststationerna i Träslöv, Gödestad, Skällinge och Spannarps.

Här kan finnas anledning att göra ett citat som med en samtida persons ögon ser orsaken till omorganisationen efter 1875 års översyn. Det är länsman Nerman som jag låter komma till tals 20 år senare, då man diskuterade frågan om att återinrätta poststationen i Grimeton. När man nu läser hans remissvar den 15 september 1895, bör man ha i åtanke att han var "part i målet" 20 år tidigare:

"Då poststationerna först inrättades, tillsattes en poststationsföreståndare i varje socken, men då det visade sig, att detta var ett överflöd, som kostade staten mera än det smakade, så indrogs överflödiga postanstalter. Då indrogs såväl Gödestads som Grimetons stationer, vilka båda socknar fingo sin post från Hunnestad, den förra genom att hålla särskild väska för socknen, som på socknens bekostnad avhämtas och avlämnas å stationen, och den senare genom att med den körande posten, som för brev uppåt häradet, få den befördrad till det av socknen utsedda sockenombud, invid kyrkan och socknens medelpunkt, 2 gånger i veckan till Hunnestad och 2 gånger i veckan från Hunnestad. Grimeton har således samma fördelar som hela det övriga häradet - det har hittills sluppit att betala stationsföreståndaren i Hunnestad för väska, som innehåller socknens tidningar och de få brev som passera till och från Grimeton".

Efter indragningen år 1875 av poststationen i Grimeton förde Nerman vid sin poststation i Hunnestad anteckningar över hur mycket post som transiterade på väg till och från Grimeton och Gödestad i deras respektive väskor. Ett försök omkring 1890 från Grimetons socken att få poststationen återinrättad misslyckades till stor del på grund av att Nermans anteckningar kunde bestyrka att trafiken var för ringa.

Grimetonborna gav sig emellertid inte och vid kommunalstämman i skolhuset den 26 mars 1895 beslöt, att kommunen skulle bidra med lönen till en föreståndare för den poststation som man hoppades få åter. Med starkt motstånd från Nerman och efter en omfattande remissomgång beslöt poststyrelsen den 1 oktober 1895 att framställningen inte skulle föranleda till vidare åtgärd.

Ännu ett försök fem år senare hade framgång. Det omfattade kommunens erbjudande att avlöna poststationsföreståndaren under de tre första åren. Därmed fanns det åter en poststation i Grimeton från den 1 februari 1900, vilken kom att bestå till och med augusti 1973.

Gällinge

Lantbrukaren Johan A Olsson blev med 35 kr i årsarvode föreståndare för poststationen med namnet Gällinge, vilken öppnades med 1874 års ingång. Med olika entreprenörer för delsträckorna öppnades samtidigt en postföringslinje från Asa vid den genomgående postlinjen Göteborg-Helsingborg över Solryd, Frillesås och Hofors till Gällinge. Linjen fortsatte över Fjärås för att i Gressela åter stöta på diligenslinjen mellan Göteborg och Helsingborg.

Olssons årsarvode höjdes från 1875 till 75 kr, men glädjen över detta varade inte länge, för poststationen drogs in den 30 juni 1875.

Gödestad

Länsmannen Hans Samuel Nerman blev föreståndare för poststationen i Gödestad, när den öppnades med 1874 års ingång utmed den nya postlinje från Varberg som sträckte sig över Träslöv, Hunnestad, Gödestad, Rolfstorp och Skällinge till Nösslinge. Postföringen på den linjen fullgjordes på delsträckor av olika entreprenörer och från vissa av de nya poststationerna på de nämnda platserna utgick postföringsgrenar till andra nya poststationer i området, till Spannarp och Tvååker söderut från Hunnestad, samt från Gödestad till Valinge och Grimeton.

Länsmannen Nerman såg vid förhandlingarna under 1873 till att han själv fick entreprenad på flera linjedelar, nämligen Hunnestad-Gödestad, Gödestad-Rolfstorp, Gödestad-Grimeton och Gödestad-Valinge. Dessutom hade han kontrakt också om att vara poststationsföreståndare i Hunnestad. Det framgår inte av postens handlingar utom i undantagsfall, vilka personer Nerman valde att i praktiken fullgöra de postföringar som han ansvarade för, inte heller vem som de facto tjänstgjorde i Gödestad resp Hunnestad, två poststationer som fungerade eller skulle fungera samtidigt.

Nermans ersättning fastställdes från början till 300 kr om året för de fyra nämnda postföringarna samt för skötseln av poststationerna i Hunnestad och Gödestad. Dessutom hade han inkomster i form av en del av ersättningen för postföring på linjedelarna Träslöv-Hunnestad och Hunnestad-Spannarp. För dessa hade han nämligen tecknat kontrakt i kompanjonskap med Anders Larsson i Träslöv. Nermans årsarvode för poststationen i Gödestad angavs specifikt till 50 kr i ett brev

från poststyrelsen den 15 oktober 1874. Ersättningen blev föremål för justering efter hand.

Vid indragningen av poststationen i Gödestad den 30 juni 1875 kvarstod Nermans kontrakt om att vara föreståndare för poststationen i Hunnestad, vilken kom att bestå långt in i "modern tid" som man säger. Den var dock på fallrepet. När ersättningen vid ett senare tillfälle fastställdes till 500 kr för enbart föreståndarebefattningen i Hunnestad, hade man tagit till långt i överkant. Endast genom att Nerman gick med på en sänkning till 360 kronor om året undgick poststationen i Hunnestad indragning.

Hasslöv

Till föreståndare för den poststation som inrättades i Hasslövs by när postverket tog ansvar för kronobrevbäringen med 1874 års ingång, utsågs handlanden B P Jönsson. Han fick 40 kr i årsarvode, höjt till 100 kr genom poststyrelsens beslut i januari 1875.

Posten kom till Hasslöv via en postföringslinje som vid Kjölflinge Brohus anknöt till den genomgående postlinjen mellan Göteborg och Helsingborg. För den lilla "matarlinjen" svarade länsmannen J P Bergman, som lejde någon att utföra transporten för hans räkning. Att han därvid såsom "arbetsgivare" stoppade en del av ersättningen i egen ficka får man utgå från. Det hörde till den tidens avogheter att de som kunde det gärna gjorde sig nästan arbetsfria extraförtjänster. Ett flagrant sådant fall uppmärksammas i min bok "Kommunikation i Västbo", där jag berättar om länsmannen Carl Wibeck i Kållerstad.

I ett telegram den 27 mars 1875 beordrade poststyrelsen postmästaren i Laholm att ofördröjligen säga upp kontraktet med poststationsföreståndare Jönsson i Hasslöv. Med tre månaders uppsägningstid var avsikten att poststationens verksamhet skulle upphöra den 30 juni 1875. Närheten till den sedan 1868 befintliga poststationen Östra Karup torde ha bidragit till att poststationen i Hasslöv bedömdes obehövlig och indragningsbeslutet förverkligades vid halvårsskiftet.

Hasslövsborna saknade sin poststation och flera försök gjordes att få den åter. För ett av dem svarade kyrkoherde J H Björck genom ett brev den 5 november 1891 till kronofogden i Laholms fögderi. Där åberopade han bland annat att klockarens brevbringsskyldighet hade upphört. Detta hade inte kopplats samman med att postverket tog ansvar för kronobrevbäringen utan blivit en realitet år 1888.

Kyrkoherde Björck engagerade sig i den remissbehandling som började sedan kronofogden kontaktat länsstyrelsen och lät utlova bekostnad av socknens medel för postföring och arvode till den föreslagna poststationsföreståndaren folkskolläraren C Hagström. Om detta var socknens styresmän dock inte helt eniga och följderna av kyrkoherdens framställning blev till sist att lantbrevbäring inrättades från Skottorp till Hasslöv den 1 december 1892 med lanthandlanden Otto Wennström som entreprenör. Poststationen i Hasslöv blev aldrig återinrättad.

Klockareposten

Kyrkoherde Björcks återopade som skäl för sin framställning att få poststationen i Hasslöv återinrättad bland annat det faktum att klockareposten hade upphört. Jag finner anledning att i anslutning härtill kort berätta om denna form för postföring.

Klockareposten hade funnits innan den allmänna posten formellt infördes i Sverige genom 1636 års förordning om "Postbåden". Men den är svår att dokumentera tidigare och först 50 år efter "Postbåden" finner man i 1686 års kyrkolag, att klockaren utöver sina många andra åligganden skulle befordra brev från domkapitlet, kontraktsprost eller kyrkoherde till andra befattningshavare inom kyrkan.

För tillämpning från år 1874 hade kyrkoherdarna fått tjänstebrevs rätt och hade nu två möjligheter att korrespondera. Tre år senare fick även andra prästmän denna förmån. Klockarna hade allttjämt ålderdomliga former för sina ersättningar, men deras löneförhållanden reglerades 1883. Då ansågs deras uppgift som postförare vara onödig. Ändå försvann anordningen inte formellt förrän 1888, för övrigt samma år som man dokumenterade postverkets ensamrätt till brevbefordran.

För filatelisterna kan det vara av intresse att brev som befordrats med klockarpost kan särskiljas från försändelser som gått med allmänna posten. Det gör man genom att se efter om det finns karteringsnummer (normalt i övre högra hörnet). Finns det inte ett sådant, rör det sig sannolikt om klockarpost. Brev i denna kategori har ofta detaljerade adressuppgifter med tidpunkt för avsändandet och uppgift om när de senast måste tillställas adressaten. Det rörde sig ofta om kungörelser som skulle läsas upp i kyrkan. Klockarbrev kan förekomma med flera adresser. Det är sådana som har vidarebefordrats till två eller flera kyrkor för uppläsning av innehållet.

Holm

På sträckan mellan Halmstad och Falkenberg utmed diligenslinjen Göteborg-Helsingborg inrättades med 1874 års ingång en poststation i Holms sockens skolhus med skolläraren Per Svensson som föreståndare. Hans årsarvode blev 20 kr, ett av de lägre för den tidens poststationsföreståndare. Efter framställning beslöt poststyrelsen i oktober 1874 att höja det till 100 kr.

I ett telegram som expedierades från Stockholm den 27 mars 1875 kl 11.30, beordrade poststyrelsen postkontoret i Halmstad "*att ofördröjligen uppsäga nu gällande kontrakt med nedannämnda poststationsföreståndare till upphörande den 1:a nästkommande juli, nämligen mamsell Rudberg, Snöstorps, organisten Sjöholm, Söndrum, klockaren Holmquist, Fjellaregården, handlanden Svensson, Steninge, ladufogden Andersson, Bårarp, bokhållaren Andersson, Vapnö, skolläraren Ljungblad, Asige, skolläraren Svensson, Holm*".

Uppsägningstiden var tre månader och poststyrelsen siktade således på indragning av de åtta uppräknade poststationerna vid det följande halvårsskiftet. I realiteten fick

två av dem, Fjellaregården och Steninge, sparas ännu någon tid, när indragningsbesluten togs senare. De övriga sex upphörde med verksamheten den 30 juni 1875.

Poststationens inventarier levererades till Stockholm men skolläraren Svensson fortsatte troligen att vara Holms "postmästare". Han kunde för sockenbornas räkning ta emot och sända post via den passerande diligensen.

Det blev emellertid problem när diligensposten drogs in som en följd av att järnvägen byggdes. Mellan Holms kommun och poststyrelsen avslutades därför ett kontrakt med innebörd att kommunen åtog sig ansvaret för lantbrevbäring. Från mars månads ingång 1888 skulle kommunen sörja för lantbrevbäring mellan Halmstads postkontor och Holms socken "*genom myndig, skrivkunnig, nykter och pålitlig mansperson tre gånger i veckan, fram och åter*".

Trots att det då var klart med järnvägens sträckning lät man kontraktet innehålla den traditionella klausulen att det skulle "*utan föregående uppsägning, upphöra, om och när, i följd av järnvägsanläggning antingen å själva postlinjen eller i dess närhet, tillfälle beredes att få ifrågavarande post, vare sig i sin helhet eller till mindre väglängd, å för allmän trafik öppnad järnbana befordrad*".

Om en senare ändring av denna lantbrevbäring, vilken enligt postinspektionen var föga effektiv, berättas i avsnittet om Vapnö.

En poststation öppnades på nytt i Holm så sent som den 1 juli 1939, men socknens första poststation blev blott 18 månader gammal. Hembygdsföreningen har ägnat uppmärksamhet åt posten. I en sockenbok kan man läsa en livfull berättelse om "Kungens post och Holmborna". Personer som åtagit sig bestyr med posten under olika tidsperioder anges, även de som inte varit postanställda.

Köinge

Medan kronobrevbäringen ännu fungerade hade man gjort ett försök att få en poststation i Köinge. Gästgivaren J E Nygren hade engagerat sig i detta genom ett brev till poststyrelsen den 15 januari 1869. Försöket misslyckades, sedan postmästare Gustaf Alfred Boheman i ett brev till landshövdingen den 29 mars 1869 uttryckt att han inte kunde "*inse nödvändigheten av en sådan poststations öppnande*" samt tillagt att om poststationen ändå skulle komma till stånd "*så synes åtminstone poststationen i Gunnarp vara totalt överflödig*".

Trots stöd från landskansliet kom poststationen inte till stånd den gången, men när postverket tog över ansvaret för kronobrevbäring med 1874 års ingång blev den verklighet. Till föreståndare antogs häradstjänaren Sven Ankar. Hans årsarvode från postverket på 50 kr inkluderade ersättning för postföring en gång i veckan på den ca 3 km långa sträckan mellan Köinge och Bössgård.

Sven Ankar uppgav emellertid redan före årsskiftet att hans kontakt med länsmanen gett honom intrycket att han bara skulle svara för postgången. Medveten om detta var gästgivaren J E Nygren inte sen att i ett brev till poststyrelsen uppge att Sven Ankar hade av sagt sig poststationens skötsel av den anledningen att han inte

kunde skriva. Poststyrelsen tog vara på Nygrens erbjudande att bli poststationsföreståndare och beslöt den 27 mars 1874 att anställa honom med 150 kr i årsarvode. Förmodligen hade han fungerat som sådan redan från årets början, medan Sven Ankar sörjt för postföringen.

Det blev ändå en kort period för Nygren som poststationsföreståndare. Tillsammans med 30-talet andra poststationer i Halland blev den i Köinge indragen den 30 juni 1875. Efter upprepade försök lyckades man få den åter den 1 oktober 1894, varefter den i olika former blev bestående till och med mars 1973.

Rantorp

I Lindome socken öppnades med 1874 års ingång en poststation med namnet Rantorp. Den låg utmed den stora huvudpostföringslinjen mellan Göteborg och Helsingborg och krävde således inte någon särskild postföring. Föreståndaren, hemmansägaren Johannes Svensson, behövde bara passa diligensen två gånger dagligen på dess färd i båda riktningarna.

Svensson fick 50 kr i årsarvode, ett belopp som efter framställning höjdes till 100 kr innan beslut fattades om poststationens indragning med juni månads utgång 1875. Poststationen återinrättades aldrig och den är mycket svår, för att inte säga omöjlig, att dokumentera med stämpelavtryck på frimärken eller brev.

Skygge

En poststation öppnades med namnet Skygge i Dagsås socken när postverket tog ansvar för kronobrevbäringen med 1874 års ingång. En för forskarna alltför anonym man med namnet P Persson anförtroddes uppdraget att vara både poststationsföreståndare och postförare. Hans årsarvode för den kombinerade sysslan blev 60 kr, ett belopp som dock höjdes till 160 kr genom poststyrelsens beslut den 7 maj 1874.

Som i flera andra fall hade kontakterna mellan länsman och spekulanter på postanställning inte varit tillräckligt djupgående när man planerade för 1874 års stora omorganisation. Atminstone får man den uppfattningen när man läser det brev som skrevs till poststyrelsen den 31 december 1873, undertecknat av sju personer, däribland N Persson i Skygge:

"Undertecknade, som åtagit oss att vara s k gångposter inom Dagsås, Sibbarps, Köinge, Svarträ, Ullareds, Kjällsjö och Fagereds socknar, men nu hava av Kungl. Generalpoststyrelsen blivit utnämnda även till poststationsföreståndare, få härmed helt och hållet avsäga oss denna senare befattning, vilken vi aldrig åtagit oss, varemot vi skola mot det av oss begärda arvode under år 1874 fullgöra vårt åliggande såsom gångposter i enlighet med den tidtabell, som av kronobetjäningen i orten anses lämplig, vadan vi härmed få återställa de till oss av kronolänsmannen i orten överlämnade instruktioner och författningar".

Kronolänsmannen Andreas T Ahl skickade själv brevet vidare till poststyrelsen med ett uttalande. Han hade på eget förslag blivit utsedd till föreståndare för poststationen i Bössgård och hade uppfattningen att några andra poststationer inte behövdes på de små platserna i omgivningen. Detta kom till synes genom hans yttrande att *"kronobrevbäringen är ersatt lika mycket genom nuvarande gångposter som genom stationsföreståndare med gångposter tillsammans"*. Han tycktes ha bortsett från att inte bara kronobrevbäringen skulle ersättas utan att man också borde underlätta för allmänheten att korrespondera och få tillfälle att abonnera på tidningar. I verkligheten spårar man ju inte heller någon omtanke om "allmänheten" i beslutet om kronobrevbäringens avskaffande. På den punkten tänkte väl Ahl i all sin egoism också i stort sett på samma sätt som de som planerade för omorganisationen.

Men varken poststyrelsen eller länsstyrelsen delade Ahls uppfattning om att poststationerna i trakten var obehövliga om den i Bössgård fanns kvar. Poststyrelsen beslutade sålunda som ovan nämnts den 7 maj 1874 om ett tillägg på 100 kr för Perssons skötsel av poststationen i Skygge. Komplikationer på andra håll inom fögderiet ledde bland annat till att poststationen i Semb dessförinnan hade flyttats till Asige. Därom berättas på annan plats.

Det visade sig emellertid att länsstyrelsen inte blev sannspädd i sin tro på att poststationen i Skygge behövdes. Den utnyttjades föga och omfattades av poststyrelsens beslut om indragning av ett antal halländska poststationer den 30 juni 1875.

Skällinge

Lantbrukaren Sven Johansson blev föreståndare för den poststation som öppnades med socknens namn Skällinge öppnades den 1 januari 1874. Poststationen låg utmed den samtidigt inrättade postföringslinjen från Varberg över Hunnestad till Nösslinge. För denna hade, som nämnts i annat sammanhang, länsmännen i Hunnestad kontrakt om postföringen på flera delsträckor.

Poststationen i Skällinge gick samma öde till mötes som många andra små poststationer i området och drogs in den 30 juni 1875.

Snöstorp

Kronolänsmannen August Dahlgren i Enslöv åtog sig att med en ersättning av kr 1:20 per mil befördra kärpost på en linje mellan Halmstad och Enslöv. Den öppnades med 1874 års ingång som en av många ersättningsanordningar för kronobrevbäringen. På vägen mellan Halmstad och Enslöv passerades Snöstorps by av den person som Dahlgren lejde för att fullgöra postföringen i sitt ställe. Där lämnade han av den ena av de två medförda postväskorna, den till den nyöppnade poststationen i Snöstorps by, medan den andra väskan följde med till Enslöv.

I Snöstorp tog J G Rudberg hand om postväskan i egenskap av utsedd poststations-

föreståndare. Denne hade åtagit sig uppgiften mot ett årsarvode av 50 kr. Han avled emellertid den 18 april 1874. Dottern Eva Rudberg fick bifall på ansökan att efterträda honom. Hon begärde att få arvodet höjt till 100 kr och motiverade detta på följande sätt i sitt brev den 30 april 1874:

"Stationens belägenhet i en folkrik trakt, vars innevånare allt mer och mer veta att begagna sig av de fördelar, postanstalten erbjuder, giver stöd för det antagande, att göromålen hastigt komma att ökas".

Eva Rudbergs förmodande svarade inte mot verkligheten. Hennes poststation ingick i den grupp som skulle dras in enligt poststyrelsens beslut. Detta telegraferades till postmästaren i Halmstad den 28 juni 1875 för verkställighet två dagar senare. Genom telegrammet fick postmästaren bland annat veta, att länsman Dahlgren skulle fortsätta att svara för kärposten mellan Halmstad och Enslöv men att poststationen i Snöstorp skulle dras in.

Genom närheten till Halmstad, liksom möjligheten att passa postföraren kunde man ändå hjälpligt klara postärendena i Snöstorp. Ändå gjorde sig naturligtvis önskemål om förbättring gällande, men flera försök, bl a på hösten 1896, att få poststationen återinrättad, misslyckades. Inte förrän efter den tilltagande urbaniseringen lyckades detta genom att poststationen Halmstad 8 öppnades i Snöstorp den 1 november 1961.

Solryd

Från Åsa vid diligenslinjen söderut från Göteborg öppnades med 1874 års ingång en postföringslinje för betjäning av några nya poststationer i området väster om diligenslinjen. Den närmaste poststationen var Solryd i Landa socken. Där blev länsmannen F W Carlberg föreståndare med 35 kr i årsarvode. Det hann höjas till 150 kr innan poststationen drogs in vid halvårsskiftet 1875. Jag har tyvärr inte kunnat finna några dokument som kan utgöra underlag för belysning av händelser av lokalt intresse under poststationens korta livstid. Ett brev från länsman Carlberg närmare 17 månader efter indragningen av poststationen i Solryd avslöjar hans önskan om tillstånd att använda den indragna poststationens balansvåg med vikter. Den behövdes *"för bestämmande av beloppet av de frimärken, som borde åsättas avgående försändelser i tjänsten"*. Poststyrelsen biföll inte denna ansökan.

Spannarp

Med 1874 års ingång skulle enligt överenskommelser mellan poststyrelsen och länsstyrelsen i Halmstad ett tiotal nya postlinjer öppnas inom Varbergs fögderi, däribland en linje mellan Hunnestad och Spannarp. Postföringen skulle enligt kontrakten fullgöras med gående bud en gång i veckan, fram och åter. Länsmannen H S Nerman fick ansvar för flera postgångar, däribland den mellan Hunnestad och

Spannarp, medan skolläraren J Thölin åtog sig uppgiften att ansvara för postgången mellan Tvååker och Spannarp tillsammans med handlanden C I Johansson i Fastarp.

Thölin tillerkändes ett årsarvode på 100 kr, vilket belopp inkluderade ersättning för skötseln av den samtidigt öppnade poststationen i Spannarp. Denna visade sig höra till den olönsamma gruppen och dömdes ut vid revisionen 1875. Den beslutade indragningen verkställdes den 30 juni 1875.

Poststationen i Kristianstads län med namnet Ausås som också hade öppnats med 1874 års ingång, namnändrades den 1 januari 1876 till Spannarp.

Svarträ

Från poststationen i Köinge, som inrättades den 1 januari 1874 med direktförbindelse med Falkenberg genom en postlinje över Bergagården och Ljungby, öppnades en halv mil lång postlinje norrut till Svarträ. Hemmansägaren Johannes Svensson blev ansvarig för postföringen på denna lilla linje men också för den poststation som med namnet Svarträ inrättades den 1 januari 1874. För båda åtagandena fick han 100 kr i årsersättning.

Svensson uppgav sig ha blivit felinformerad av länsmannen, när avtalet om postföringen slöts. Han hävdade att han skulle ha begärt högre arvode om han vetat att han också skulle vara skyldig hålla en poststation. Poststyrelsen beslöt den 7 maj 1874 att han skulle få 100 kr för poststationens skötsel och att postföringsersättningen skulle betalas för sig med 50 kr om året.

Enligt ett telegram till postmästaren i Falkenberg den 29 juni 1875 drogs poststationen i Svarträ in den 30 juni 1875. Samtidigt upphörde postbefordringen på delsträckorna Bergagården-Alfshög, Köinge-Svarträ och Ullared-Ulfvad. En poststation med namnet Svatråhed inrättades vid Falkenbergs järnväg den 1 november 1908 och levde kvar till och med mars 1949.

Söndrum

På den halvmilslånga vägen mellan Halmstad och Söndrums klockaregård inrättades med 1874 års ingång en postföring med organisten A Sjöholm som ansvarig. Han blev också föreståndare för den poststation som samtidigt öppnades i Söndrum. Årsersättningen till honom blev 25 kr för skötseln av poststationen och 75 öre per postföringstur. Poststationsföreståndarearvodet höjdes till 100 kr per år innan poststyrelsen hann genomföra den revision som medförde beslutet om att dra in poststationen i Söndrum den 30 juni 1875.

Orten fick förbättrade postförhållanden genom att en lantbrevbäring inrättades 1879 på linjen Halmstad-Söndrum-Harplinge-Steninge. Fjärdingsmannen Nils Johan Jönsson i Styrdal blev lantbrevbärare. Som kontaktman med honom för sockenbornas räkning och s k kommunombud utsågs organisten J Sjöstrand. Dennes

sentida efterföljare blev efter urbaniseringen poststationen med namnet Halmstad 7 som öppnades den 1 oktober 1962.

Tjerby

Med 1874 års ingång öppnades en poststation i Tjerby. Gästgivaren A M Rehgren blev föreståndare med 40 kr i årsarvode, höjt till 300 kr efter poststyrelsens beslut den 25 juni 1874.

Poststationen låg i gästgivaregården vid postlinjen mellan Laholm och Halmstad. Postdiligensen och kärrpostvagnar hade sedan gammalt gjort uppehåll där. Några extra kostnader för postföring till den nya poststation uppkom alltså inte.

Den 27 mars 1875 fick postmästaren ett telegram från poststyrelsen, vari det bland annat hette att han ofördröjligen skulle säga upp kontraktet med gästgivaren Rehgren i Tjerby till upphörande den 1 juli 1875. Indragningen av poststationen skedde programenligt vid halvårsskiftet.

Frimärken eller brev med stämpelavtrycket TJERBY under perioden 1874-1875 måste vara mycket sällsynta, vilket dock inte kan utläsas ur ortstämpelkatalogernas noteringsförslag. Eftersom poststationen Eldsberga under 4½ år låg i Genevadsbro och då kallades Tjerby, finns det också frimärken och brev med stämpelavtrycket TJERBY under en annan tidsperiod. Oscarsfrimärken med detta avtryck är högt noterade då stämpeln slutade användas den 21 augusti 1885. Då ersattes den dåvarande poststationen med namnet Tjerby med en poststation i Genevad och samtidigt inrättades en ny poststation i Eldsberga järnvägsstation.

Torpa

Vid den stora huvudpostlinjen från Göteborg inrättades den 1 januari 1874 en poststation vid Torpa i Fjärås socken. Lantbrukaren Peter Nilsson blev föreståndare med 35 kr i årsarvode. Det låga arvudet för honom och hans kolleger i Rantorp, Solryd och Gällinge höjdes sedan postmästaren i Kungsbacka hade föreslagit förbättring i lönehänseende. Nilsson fick sålunda 100 kr om året genom poststyrelsens beslut för tillämpning från och med 1875. Detta beslut daterades den 22 mars 1875 men sex dagar senare daterades ett beslut om indragning av åtskilliga poststationer, däribland den i Torpa vid det följande halvårsskiftet. I poststyrelsens beslut om arvodeshöjningen läser man formuleringen att "*Kungl. Generalpoststyrelsen funnit gott medgiva att, för tiden från innevarande års början till den 1 nästinstundande juli*" utbetala högre arvoden till vissa poststationsföreståndare.

Postmästaren i Kungsbacka hade i december 1874 lämnat vissa statistiska uppgifter till poststyrelsen, av vilka det bland annat framgick att antalet avsända brev från Torpa hade varierat mellan 15 och 46 per månad. Det torde således vara ont om sådana samlarobjekt.

Träslöv

När postverket övertog ansvaret för kronobrevbäringen skulle en av de nya halländska poststationerna öppnas i Träslöv den 1 januari 1874 enligt en överenskommelse mellan poststyrelsen och länsstyrelsen i Halmstad. Ett definitivt beslut därom bekräftades i ett brev från poststyrelsen den 11 december 1873. En källa gör gällande att poststationen inte öppnades förrän den 1 april 1874 men jag har inte kunnat finna någon handling som bekräftar detta.

Till föreståndare för poststationen i Träslöv antogs lantbrukaren Anders Larsson med 200 kr i årsarvode. Detta belopp inkluderade ersättning för postföring med gående bud en gång i veckan fram och åter mellan Varberg och Träslöv.

Ett kontrakt upprättades också mellan poststyrelsen å ena sidan samt Anders Larsson och länsmannen H S Nerman å andra sidan. De skulle tillsammans få gottgörelse med 300 kr om året för ansvaret för postföring på delsträckorna Träslöv-Hunnestad-Spannarp.

Poststationen i Träslöv hörde till den grupp som drogs in den 30 juni 1875, sedan den vid revisionen av det halländska postnätet visat sig vara obehövlig.

En förbättring planerades av socknens postförhållanden efter några år genom att lantbrevbäring skulle inrättas. Vid kommunalstämman i Träslövs kyrka den 15 november 1878 skulle man enligt begäran av länsman Nerman utse ett ombud för Träslövs socken med uppgiften att vara en av postverket oavlönad kontaktman åt en blivande lantbrevbärare för de sockenbor som inte själva kunde träffa lantbrevbäraren under dennes tur. Vid stämman antecknades följande till protokollet:

"Församlingen häröver hörd vägrade att anskaffa en sådan person, emedan ingen pålitlig kunde finnas som ville gå postverkets ärende utan ersättning för sitt besvär, och församlingen ej ville ingå på att avlöna en tjänsteman för postverket och dess styrelse som en gång av densamma är övertagen, vadan de brev som till enskilda personer ankomma till postkontoret i Varberg få desamma därstädes avhämta".

Detta innebar i praktiken att den blivande lantbrevbäraren bara skulle behöva befatta sig med **tjänsteposten** till Träslöv. När den nya organisationen genomfördes i etapper under 1879, inrättades emellertid inte någon lantbrevbäring alls från Varberg till Träslöv eller mellan Träslöv och Hunnestad, men väl mellan Hunnestad och Bergagården över Tvååker.

Ulfvad

Kantor Sven Carl Johansson blev föreståndare för poststationen med namnet Ulfvad som öppnades med 1874 års ingång i Källsjö socken. Posten befordrades dit på en nyöppnade linje från Ullared, ca 3 km. Även för postföringen fick kantor svara och hans årsarvode från postverket blev 85 kr för båda åtagandena sammanlagt.

Johansson hävdade att han blivit felinformerad vid de kontakter han haft med länsmannen innan han erbjöd sig att ta emot uppdraget som postförare och begärde

högre ersättning om han också skulle sköta poststationen. Poststyrelsen beslöt att gå med på detta och från och med juni 1874 fick Johansson 100 kr för poststationens skötsel och 85 kr för postföringen. Poststationen drogs emellertid in med juni månads utgång 1875, då även postföringen upphörde på linjen Ullared-Ulfvad.

Walda

En postföringslinje öppnades med 1874 års ingång på den halvmilslånga sträckan mellan Kungsbacka och Vallda by i socknen med samma namn. Organisten L. August Thollén tog på sig ansvaret för transporten på den sträckan. Han blev också föreståndare för den poststation som öppnades i Vallda. För postföringen, som skulle fullgöras med häst och vagn, fick Thollén kr 1:25 per mil och hans arvode som poststationsföreståndare fastställdes till 35 kr per år. Det höjdes från och med 1875 till 100 kr, men som på ett 30-tal andra platser i Halland blev inte något helt årsarvode på det högre beloppet utbetalat. Poststationen drogs nämligen in den 30 juni 1875 på grund av den stora översyn som Wilhelm Roos förutspått i sin korrespondens med bl a länsstyrelsen.

Det finns alltså hemortsamlande filatelister som hävdar att poststationen fungerade även efter halvårsskiftet 1875. Detta kan möjligen bero på att de har eller har sett frimärken stämplade WALDA under andra halvåret. Det skulle i så fall röra sig om förfälskningar. En allmän kommunalstämma i Vallda kyrka den 4 juli 1875 gav sin ordförande Thollén uppdraget att skriva till poststyrelsen med ödmjuk anhållan, som det står i protokollet, att *"stationen i Walda framgent må bibehållas på samma ställe, där den förut varit, såsom varande lämpligaste punkten i socknen"*.

Trots att Thollén i sin framställning till poststyrelsen gick grundligt till väga och presenterade till synes starka argument blev det ett slag i luften. Poststyrelsen ansåg framställningen vid föredragning den 19 juli 1875 inte föranleda vidare åtgärd. Som brukligt blev sökanden inte underrättad om resultatet. Thollén skrev därför en påminnelse i december 1875, i vilken han också erinrade om att han inte hade fått ut sin del av postföringsarvodet mellan Kungsbacka och Vallda för hela 1874 och första halvåret 1875, tillsammans kr 23:40.

I Tholléns påminnelse utläser man förvåning över att Vallda poststation blivit indragen, när poststationen i Sanna bibehållits. Den sistnämnda poststationen hade förbindelse med Kungsbacka genom den postlinje som gick därifrån till Sanna genom Vallda socken. Brevet andades också harm över förre tf kronofogden Hommerberg. Denne hade varit engagerad i 1875 års översyn och lagt det förslag till omorganisation som medförde indragning av poststationen i Vallda. Thollén skrev att poststyrelsen torde

"vara dragen bakom ljuset, ity, för det första, att stationen indrogs genom Herr Hommerbergs omotiverade förslag, då likväl Walda kommun är minst lika mycket i

behov av station som många andra som hava sådan, vilket ock i åberopade skrivelsen är antytt, och för det andra, att möjligt hinder för återupprättande av station torde förefinnas däri, att upprättande och publicerade tabeller för postbefordringen från Kungsbacka upptager gångbud på bestämda dagar till Walda, i likhet med det till bibehållna stationen Sanna. Vem eller vilket är detta gångbud? Vem har antagit och avlönat det? Männe Hr Hommerberg? För Waldaboarna är det okänt. Att en snart åttioårig gubbe, som har för vana att gå till postkontoret i Kungsbacka (när han behagar) och där begära post till Walda, vilken han sedan utdelar till adressater (när det också honom behagar) mot tillfällig och godvillig ersättning - icke kan väl detta räknas som en ordnad och pålitlig postbefordring!"

Under den följande remissbehandlingen av Tholléns påminnelse skrev postmästare Lars Emrik Leon Danielsén i Kungsbacka att *"innehållet av Tholléns skrift icke torde giva anledning till någon ändring i nuvarande förhållanden, såsom endast varande en enskild persons önskan och det sätt varpå posten nu till Walda härifrån avhämtas hittills icke förorsakat någon anmärkning"*. Den uteblivna betalningen för Tholléns postföring betalades nu "efter styrkta väglängden".

Senare försök att få poststationen återinrättad misslyckades. Kampen gick vidare, så småningom med framgång och den 1 juli 1898 öppnades två poststationer i området, den ena med namnet Släp och den andra med namnet **Norbyvallda**.

Wapnö

Bokhållaren H Andersson blev föreståndare för den poststation som öppnades med 1874 års ingång i Vapnö säter. Han ansvarade också för postföringen mellan Halmstad och Vapnö med 50 öre i ersättning för varje tur. Genom poststyrelsens beslut den 3 december 1874 höjdes hans årsarvode för poststationens skötsel från 20 till 100 kr. Det hade han inte glädje av någon lång tid, för poststationen drogs in med utgången av juni 1875.

Något bättre postförhållanden torde åtminstone en del av socknens befolkning ha fått genom tillkomsten av en poststation i Gullbrandstorp den 1 januari 1894. Ett försök att få lantbrevbäring genom en gemensam aktion med Holms socken efter kommunalstämmor den 11 mars 1901 ledde inte till någon förbättring för Vapnö del men väl för Holms socken. Den där tidigare inrättade lantbrevbäringen ansågs enligt postinspektionens uttalande "inte motsvara ortens behov av en ordnad postgång". I stället tecknades för tillämpning från den 1 augusti 1903 kontrakt med skraddaren Johannes Stenström i Halmstad om att fullgöra lantbrevbäring med en ersättning av kr 1:50 per tur på den 8 km långa linjen Halmstads postkontor - Furet - Frännarp - Kärleken - Holms kyrkby. Vapnö socknens invånare torde inte ha haft någon nytta av samgåendet med Holms socken i det ärendet.

Litteratur om svensk post- och samhällshistoria

Denna sammanställning är en förteckning över alla tillgängliga publikationer i skriftserien om svensk posthistoria. Rekvisitioner skickas till Erik Lindgren, Box 222, 351 05 VÄXJÖ. Det går också bra att ringa in ev beställningar till tel 0470-19354.

Åsa

I Ölmevalla socken inrättades den 1 januari 1874 en poststation med namnet Åsa vid den gamla stampostlinjen genom Halland på delsträckan mellan Kungsbacka och Varberg. Till föreståndare antogs gästgivaren P A Skantze med 35 kr i årsarvode. Det höjdes till 150 kr för tillämpning från 1875 års början. Men som många kolleger fick inte heller Skantze kvittera ut ett helt årsarvode med det höjda beloppet. Poststationen drogs nämligen in den 30 juni 1875. Det stora poststationsras som då drabbade Halland, berörde i denna del av landskapet poststationerna Walda, Rantorp, Gällinge, Frillesås, Solryd, Backa, Åsa, Torpa och Axtorp. Samtliga dessa poststationer berörs i var sitt avsnitt.

Med förlusten av poststationen i Åsa kunde sockenborna utträta postärenden vid poststationen i Rågelund i den angränsande Landa socken, om de inte föredrog att anlita den mer än ett mil avlägsna poststationen i Gressela eller postkontoret i Kungsbacka på ännu längre avstånd. De flesta valde troligen att ta vara på möjligheten att lämna och ta emot post från postiljonerna som passerade Åsa varje natt. Det är inte heller omöjligt att socknen höll en lösväska med postkontoret i Kungsbacka, även om jag inte har kunnat få detta dokumenterat.

Kyrkoherde E Winberg gjorde den 25 april 1881 en framställning om att en poststation skulle inrättas inom socknen, eller att en lantbrevbäring skulle inrättas mellan Rågelunds poststation och Ölmevalla skolhus. Detta försök ledde inte till någon annan åtgärd än att poststyrelsen lät underrätta honom genom postmästaren i Kungsbacka, att

"tjänsteman äger för sin tjänstekorrespondens begagna lösväska, som befordras utan kostnad för ägaren; och bör i förevarande fall lösväskan kunna av vederbörande postiljon avlämnas å någon lämplig plats vid allmänna postvägen närmaste intill Ölmevalla kyrka eller kyrkoherden Winbergs boställe".

Det skulle dröja ända till västkustbanans fullbordande innan en poststation åter öppnades inom socknen. Den öppnades den 1 september 1888 med namnet Åsa och fick den 1 oktober 1890 prefixet "station". Det visade sig nämligen att post till Åsa i Småland ibland blev felsorterad och hamnade i Åsa. Med prefixet gick det lättare att skilja poststationerna åt när handstilen var slarvig i adresserna.

Publikationsnummer samt bok- eller häftetitel

	län	Pris kr
1. Posthistoria från Ljungby kommun	G	60
2. Kommunikation i gränsbygd (södra Sunnerbo härad)	G	80
3. Kommunikation i Västbo	F	80
4. Kommunikation i Allbo	G	80
5. Hembygdens postarkiv (utgången, ersatt med häfte 100)	alla	
6. Kommunikation i Kinnevald	G	60
7. Posten i samhället. Skildringar från fyra sekler	alla	140
8. Kongaposten	G	70
9. Berättelser från glesbygd (Uppvidinge härad)	G	70
10. Mitt i Småland (Norrvidinge härad)	G	60
11. På post i Mo härad	F	60
12. Posten i Njudung (Västra och Östra härad)	F	70
13. Humlegubbar (Udda utveckling för posten i skilda delar av Sverige)	alla	70
14. Tunalänspost	H	40
15. På post i Norra Småland (Norra och Södra Vedbo härad)	F	70
16. Filateli i Postens cirkulär under 150 år. I urval och med kommentarer		40
17. Postorters namn som fort försvann		40
31. Posthistoria från Forsheda	F	15
32. Posthistoria från Kåkind's härad	R	25
33. Kortlivade postnamn i Örebro län	T	25
34. Posten vid Nora-Karlskoga och Vikem-Möckelns järnvägar	T	25
35. Posten vid järnvägarna Strömtorp-Otterbäcken och Gullspång-Torved	T R	20
36. Posten vid järnvägen Hässleholm-Kristianstad	L	20
37. Posten vid järnvägen Hässleholm-Veinge	L	25
38. Posten vid järnvägen Eslöv-Kristianstad	L M	25
39. Posten vid järnvägen Kristianstad-Brösarp	L	20
40. Posten vid järnvägen Lund-Harlösa	M	20
41. Posten vid järnvägen Ystad - Sankt Olof	L	25
42. Posten vid järnvägen Brösarp-Ystad	L	20
43. Litet om posten vid Inlandsbanan	6 län	25
44. Något om posten i Handbörds härad	H	20
45. Något om posten i Norra Møre	H	25
46. Posten vid järnvägen Norrköping-Arkösund	E	25
47. Glimtar från posten i Södra Möckleby (Degerhamn)	H	15
48. Posthistoria från Jula-trakten	R	20
49. Posthistoria från Vedens härad	P	20
50. Posten vid Krösnabanan	G K	25
51. Posthistoria från Ronneby	K	20
52. Om posten vid Blekinge kustbana	K	30
53. Posthistoria från Rognäs	BD	15
54. När posten kom till Arneby	BD	15
55. Posthistoria från Vargbacken	BD	15
56. Posten vid järnvägen Dalby-Bjärsjölagård	M	20